

Tilinpäätös 2024

Vapaa-aikalautakunta 4.3.2025

raisiO

SISÄLLYSLUETTELO

1. SIVISTYSJOHTAJAN KATSAUS	1
1.1. Sivistyslautakunnan toiminnan järjestäminen vuonna 2024	1
1.2. Vapaa-aikalautakunnan toiminnan järjestäminen vuonna 2024	2
2. VAPAA-AIKALAUTAKUNNAN TOIMINTAKERTOMUS	4
2.1. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	4
2.2. Liikunta- ja nuorisopalvelut.....	5
2.2.1. Liikuntapalvelut	5
2.2.2. Nuorisopalvelut	11
3. TALOUSARVION STRATEGIAN JA SITOVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	16
3.1. Vapaa-aikalautakunta	16
3.2. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	16
3.3. Liikunta- ja nuorisopalvelut.....	18
4. KÄYTTÖTALOUS	20
4.1. Taloudelliset tavoitteet	20
4.2. Käyttötalous.....	21
4.2.1. Yhteisten palveluiden tulojen ja menojen toteutumavertailu	22
4.2.2. Käyttötalous, kirjaston ja kulttuurin tulojen ja menojen toteutumavertailu	23
4.2.3. Käyttötalous, liikunta ja nuorison tulojen ja menojen toteutumavertailu	24
4.3. Nettobudjettiyksikkö, Uintikeskus Ulpukka.....	25
5. KIRJALLINEN SELONTEKO LISTATUISTA KOKONAISUUKSISTA	26
5.1. Olennaiset muutokset lautakunnan tuloperusteissa ja tehtävissä vuonna 2024	26
5.2. Tiivistelmä merkittävistä poikkeamista tilinpäätösvuoden 2024 kaupunginvaltuustossa hyväksytyyn talousarvioon (TAM2024) verrattuna	26
5.3. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä lautakunnan toiminnan ja talouden näkökulmasta	26
6. SELONTEKO SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ JA RISKIENHALLINNASTA	27
6.1. Johtamistapa ja organisaatiokulttuuri.....	27
6.2. Kokonaisvaltainen riskienhallinta	27
6.3. Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteet	27
6.4. Seuranta ja arviointi	28
6.5. Raportointi ja viestintä.....	28
7. RISKIENHALLINTA-ARVIO VUODELTA 2024	29
8. INVESTOINNIT	30

1. Sivistysjohtajan katsaus

Raision kaupungin sivistys- ja vapaa-aikatoimiala saavutti vuoden 2024 aikana pääsääntöisesti sille asetetut toiminnalliset tavoitteet. Sivistyslautakunnan talous toteutui talousarviota paremmin. Valtakunnallinen linjaus hankerahoitusten pienentämiseksi näkyi sivistyslautakunnan hankerahoituksen pienentyessä n. 40 %. Varhaiskasvatuksen maksutuotot ylittivät arvion lasten määrän kasvun myötä. Talouden tasapainottamisen toimenpiteitä toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Kaikkia toimenpideohjelmaan merkittyjä henkilöstösäästöjä ei toteutettu. Vapaa-aikalautakunnan talous toteutui talousarviota paremmin, tulot ylittyivät ja menot alittuivat kasvunhallintaohjelman toimenpiteiden myötä suunnitellusta.

1.1. Sivistyslautakunnan toiminnan järjestäminen vuonna 2024

Varhaiskasvatuksessa lasten, erityisesti alle kolmevuotiaiden määrä jatkoi kasvuaan ja loi haasteita pätevän henkilöstön rekrytointiin ja tilojen riittävyteen. Pätevien varhaiskasvattajien rekrytointilanne oli kuitenkin parempi kuin vuonna 2023. Työnantajakuva Raision varhaiskasvatuksessa on hyvä. Kuloistenniityn päiväkodin rakentaminen on edennyt suunnitelman mukaisesti ja otetaan käyttöön elokuussa 2025. Varhaiskasvatuksen henkilöstön digitaalisia taitoja kehitettiin hyvän pedagogisen toiminnan kehittämishanke ”Uudet lukutaidot” mukaisesti. Liikkuvaa varhaiskasvatusta toteutettiin yhteistyössä liikuntatoimen kanssa mm. parantamalla leikkipihaolosuhteita.

Perusopetuksen oppilasmäärä oli 2445, kasvua oppilaiden kokonaismäärässä oli 23 oppilaan verran kasvun keskittyessä alakouluihin. Vaisaaren oppilasmäärä väheni kymmenellä oppilaalla. Tiedonpuiston koulun rakentaminen on edennyt suunnitellusti ja tilojen käyttäjiä aktiivisesti osallistaen aikataulussaan tammikuussa 2026 tapahtuvaa käyttöönottoa kohti. Myllypellon koulun hankesuunnittelu aloitettiin henkilöstöä ja sidosryhmiä suunnitteluun osallistaen.

Perusopetuksen yhtenäisen toimintakulttuurin kehittäminen on edennyt toimintakulttuurin kehittämiskohteiden kartoittamisen jälkeen toimenpiteiden toteuttamiseen työyhteisöjen valmentamisen ja kouluttamisen kautta. Yhteisen toimintakulttuurin strategian viimeistely viivästy oppimisen tuen valtakunnallisen uudistuksen myötä ja valmistuu vuoden 2025 aikana. Oppilaiden koulupoissaolojen vähentämiseen tähtäävän hanketyön jalkauttaminen ei ole toteutunut suunnitellusti, vaan oppilaiden poissaolot jatkoivat kasvuaan. Läsnäolomallin juurruttaminen vaatii vielä toiminnalta ja sen johtamiselta muutoksia.

Opiskeluhuollon kehittäminen ja yhteistyö Varhan kanssa etenee alueellisen opiskeluhuollon kehittämistyön ja yhteisövaikuttavuuden mallin pilotoinnin muodossa. Tavoitteena on tarjota lapsille, nuorille ja heidän perheilleen kuormittavissa elämäntilanteissa tukea mahdollisimman aikaisin ja helposti. Yhden kontaktin palveluissa perheitä tuetaan alusta alkaen kokonaisvaltaisesti, sivistystoimen, sosiaali- ja terveyspalveluiden, järjestöjen ja seurakuntien ammattilaisten yhteisin voimin. Moniammatillinen opiskeluhuollon ohjausryhmä kokoontuu säännöllisesti. Sivistys- ja vapaa-aikatoimialan edustus on mukana Varhan eri toimintojen yhteistyöryhmissä. Opiskeluhuollon palvelut ovat olleet mitoituksen mukaiset toimintavuonna.

Liikunnan osuutta lasten ja nuorten arjessa tuettiin monin tavoin yhteistyössä liikuntatoimen kanssa. Kaikki Raision perusopetuksen koulut ovat Liikkuva koulu -toiminnassa mukana. Raisio harrastaa -mallin ryhmät ovat mahdollistaneet harrastamisen yli 1500 lapselle ja nuorelle.

Raision lukion opiskelijamäärä oli 438. Kaksoistutkinnon opiskelijoita oli 34. Keväällä ylioppilastutkinnon suoritti 112 ja syksyllä 20 opiskelijaa. Ylioppilaskirjoitusten tulokset ovat valtakunnan keskiarvojen tuntumassa. Yrittäjyyskasvatuksen puitteissa opiskelijat ohjasivat alakoulun oppilaita Yrityskylässä, suorittivat Turun AMK:n kanssa yhteistyössä Yrittäjyyden perusteet -opintojakson ja järjestivät Hackathon -leirin. Yhteisöllisyyttä kehitettiin hanketyöllä, teemaviikoilla ja erilaisilla tapahtumilla. Hanketyön kautta vakiinnutettiin ja kehitettiin lukion erityisopetusta.

Raisio-opisto järjesti 8 928 opetustuntia toimintavuonna. Kurssilaisia oli 6 744 ja kursseja 456. Taiteen perusopetukseen kuvataidekoulussa osallistui 85 oppilasta. Suosittuja opintoja olivat

terveyden ja hyvin-voinnin edistämistä tukevat kurssit, digitaidot ja kädentaidot, erityisesti keramiikka.

1.2. Vapaa-aikalautakunnan toiminnan järjestäminen vuonna 2024

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden toiminnot toteutuivat suunnitellusti. Kirjaston lainausmäärät pysyivät lähes samalla tasolla vuoteen 2023 verrattuna, fyysiset kirjastokäynnit kasvoivat merkittävästi, 26 %. Tapahtumien kokonaismäärä laski, mutta järjestetyt tapahtumat vetivät runsaasti kävijöitä. Erityisen suosittuja olivat Lasten lauantait. Raision museo Harkon toiminta Raision Kirjastotalolla vakiintui. Museossa järjestettiin kolme uutta näyttelyä, useita luentoja ja näyttelyiden oheisohjelmia. Museoamanuenssi aloitti työnsä huhtikuussa.

Kulttuurikasvatussuunnitelma Elämyspolku tuotti varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lapsille ja nuorille monipuolisia kulttuurielämyksiä. Elämyspolun ohjauksiin osallistui kirjastossa 1730 ja museossa 980 lasta kulttuuriohjelmaan osallistuneiden lasten lisäksi. Ikäihmisten ja erityisryhmien palveluita kehitettiin. Koti-palveluiden asiakasmäärä kasvoi 28 %. Monikielinen kirjastokokoelma ja päiväkotien monikieliset Iltta-satuhyllyt otettiin käyttöön. Kansallinen e-Kirjasto aukesi keväällä ja sen käyttöön opastettiin asukkaita. Friisilän verstaal alueen Navetta-rakennuksen keramiikkapaja kunnostettiin.

Liikuntapalveluissa järjestettiin monipuolista aktiivista toimintaa valtakunnallisten liikkumisen edistämisen ohjelmien, Raisio harrastaa – mallin harrastustoiminnan, liikuntaneuvonnan ja muun oman toiminnan kehittämisen kautta. Ohjelmat kattavat kaikkien ikäryhmien liikuttamisen monin eri tavoin, mm. perheliikuntatapahtumien, lajikokeilujen, perheiden liikuntaleikkikoulujen, puistotreffiin, uinnin mahdollistamisen, perheiden liikuntaryhmien ja kouluilla järjestettävän harrastustoiminnan puitteissa. RaiHan toiminnassa liikunnan lisäksi on tarjolla myös kädentaitojen, ruuanlaiton ja musiikin ryhmiä. Liikkuva koulu -toiminnan puitteissa kehitettiin koulujen liikunnan vuosikelloja ja toiminnan lisäämistä koulukohtaisesti liikuntasuunnittelijan ja Liikkuva koulu -koordinaattorin johdolla. Vaisaaren yläkoulussa aloitettiin välkkäri- ja välintuntivälinelainaamotoiminta. Aikuisten liikuntaneuvontaa ja -ohjausta kehitettiin Let's Go -kortin puitteissa. Soveltavan liikunnan strategiatyö aloitettiin toimintavuoden aikana ja liitetään valmistuessaan osaksi kaupungin hyvin-vointisuunnitelmaa. Henkilöstön hyvinvointia edistettiin yhteistyössä henkilöstöpalveluiden kanssa mm. ryhmävalmennuksin. Ikäihmisten liikkumista lisättiin mm. kouluttamalla vertaisliikuttajia, tekemällä yhteistyötä liikunnan pariin ohjaamiseksi, lisäämällä osallisuutta ja tehostamalla viestintää. Ikäihmisten liikuntasuunnittelijan vakanssi perustettiin.

Liikuntaympäristöjen kehittämisohjelma eteni toimenpiteiden tasolle mm. retkeilyreittien opasteiden ja olosuhteiden kehittämisen, ulkokenttien valaistuksen energiatehokkuuden parantamisen, pyöräpysäköinti-paikkojen toteuttamisen ja lhalan ulkokuntosalin uudistamisen myötä. Varppeen päiväkodin pihan liikunnallistaminen ja monimuotoistaminen toteutettiin poikkihallinnollisena yhteistyönä. Raision jäähallien toiminnan siirtymisen valmistelu kiinteistöosakeyhtiöltä kaupungin omaksi toiminnaksi saatiin päätökseen.

Nuorisopalvelut järjestivät nuorisotilatoimintaa Nopassa, Tikkellä ja Pommarissa. Krokkanin toiminta lopetettiin vähäisen kävijämäärän vuoksi. Nuorisotilatoiminta oli monipuolista, mm. erilaisia tapahtumia, ohjattua pelitoimintaa ja eri kohderyhmille suunnattua toimintaa, kesänuokkareita ja musiikkitoimintaa. Nuoriso-työntekijät jalkautuivat nuorten pariin kaupungille. Loma-aikoina järjestettiin leiritoimintaa, retkiä ja tapahtumia. Koulunuorisotyö jatkui Vaisaaren yläkoulussa ja alakoulujen koulunuorisotyötä kehitettiin. Lasten parlamentti kokoontui vuotuisen tapaamiseen ja nuorisovaltuusto kokoontui kymmenen kertaa. Nuorten työpajatoiminta on muutoksessa, toiminta keskitettiin Nopassa sijaitsevaan työpajatilaan. Työpajatoimintaan osallistui 15 nuorta. Etsivä nuorisotyö tavoitti n. 90 nuorta. Kaupungin kesätyötoiminnan organisointi tuotti 63 työpaikkaa nuorille. Kv-klubin toiminta oli aktiivista ja ystävyyskaupunkitoimintana nuoret vierailivat Saksan Elmshornissa.

Raisiossa 24.2.2025

Leena Laakso

sivistysjohtaja

2. Vapaa-aikalautakunnan toimintakertomus

2.1. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa vuosi 2024 toteutui odotetusti. Raision museo Harkko vakiinnutti toimintansa Kirjastotalossa ja Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden toiminta saman katon alla mahdollisesti uudenlaista yhteistyötä palveluiden välillä.

Vuosi 2024 sujui Raision museo Harkon osalta hyvin. Merkittävänä oli kolmannen museoammattilaisen eli museoamanuenssin aloittaminen huhtikuussa 2024. Museossa oli kolme uutta näyttelyä: Eero Rantasen säätiön kokoelmanäyttely Enkeleitä – onko heitä?, Keramiikkabiennaali ja arkeologinen näyttely 1000 vuotta sitten. Museossa oli 4065 kävijää. Museon hallinnoimissa galleriatiloissa, Kirjastotalon Aulagalleriassa sekä Raision kaupungintalon Galleriassa järjestettiin yhteensä 13 näyttelyä ja niissä vieraili kaikkiaan 3740 kävijää. Museossa järjestettiin vuoden aikana useita luentoja ja näyttelyjen oheisohjelmia.

Kirjaston kokonaislainaus pysyi lähes samana kuin vuonna 2023 (laskua 1,6 %) ollen 497 990 lainaa. Huomioiden vuoden 2023 kokonaislainauksen yli 12 % nousun vuoteen 2022 verrattuna, voidaan vuoden 2024 kokonaislainausta pitää hyvänä. Sen sijaan kirjaston kävijämäärä nousi merkittävästi, peräti 26 % ollen 197 668 kävijää. Kirjaston järjestämien tapahtumien määrä laski vuoteen 2023 verrattuna. Tämän taustalla on viime vuonna kirjastolla käynnissä olleen lukutaitohankkeen päätyminen. Hankkeen kautta saatujen lisäresurssien vuoksi tapahtumia oli mahdollisuus järjestää enemmän. Tapahtumien määrän laskusta huolimatta järjestetyt tapahtumat vetivät paljon yleisöä. Erityisen suosittuja tapahtumia olivat kuukausittain kirjastossa järjestettävät Lastenlauantait, joissa vieraili 100–300 kävijää joka tapahtumassa. Muita vuoden aikana järjestettyjä kirjasto- ja kulttuuripalveluiden vakiintuneita tapahtumia olivat elokuvanäytökset, kesä-, hiihto- ja syyslomien tapahtumat, Levyraati sekä erilaiset konsertit, luennot ja työpajat.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut osallistuivat vuoden aikana myös useisiin eri toimijoiden järjestämiin yhteistyötapahtumiin. Tällaisia tapahtumia olivat mm. JokaMielentaidot-hyvinvointipäivä, Vauvan päivä ja Kivet kertovat -keskiaikaviikko. Tapahtumat onnistuivat hienosti ja kiinnostivat yleisöä. Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tuottama, koko kaupunkiin levittäytyvä Taiteiden yö järjestettiin myös tänä vuonna.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelma Elämyspolussa kaikki luokka-asteet osallistuivat Konserttikeskus ry järjestämään Back 2 the Future -konserttisarjaan. Tämän lisäksi eri luokka-asteille tarjottiin monipuolista kulttuuriohjelmaa, kuten myöhäisrautakautisen Vaskipolun opastettu kierros, kotiseututeemainen Killi ja Nalli -elokuvaesitys sekä erilaisia valmiiksi koottuja tehtäväpaketteja ja draamaopastuksia ryhmille. Raision viidesluokkalaisille järjestettiin perinteinen itsenäisyyspäiväjuhla. Lisäksi yläkoulun luokka-asteille järjestettiin ohjattuja opastuksia Harkko-museon näyttelyissä. Kahdeksasluokkalaiset taas osallistuivat Taidetestaajat-hankkeen mukaisiin vierailuihin. Perusopetuksen luokka-asteet kutsuttiin myös kirjaston mediakasvatussuunnitelman mukaisille kirjasto- ja vinkkauskäynneille. Elämyspolun ohjauksiin osallistui yhteensä 1703 lasta kirjastossa ja 980 lasta museossa kulttuuriohjelmaan osallistuneiden lasten lisäksi.

Kirjastossa on jatkettu panostusta ikäihmisten ja erityisryhmien palveluiden kehittämiseen. Kirjaston kotipalveluun on tullut lisää asiakkaita (32 asiakasta, kasvu 28 %), ja senioriryhmille on järjestetty monenlaisia tapahtumia kuten keskusteluryhmä Senioritiistai ja Eläkeläisfestivaalit. Maahanmuuttajille suunnattuja palveluita on kehitetty ja monikielinen kirjakokoelma on otettu käyttöön. Muutamassa päiväkotiyksikössä on otettu käyttöön Iltasatuhyilly, johon kirjasto on hankkinut monikielisiä lastenkirjoja, joita perheet voivat lainata kotiin luettavaksi.

Yleisten kirjastojen yhdessä pitkään rakentama Kansallinen e-kirjasto aukesi vihdoin keväällä osana Kansalliskirjastoa, ja Raisio on ollut e-kirjaston jäsen alusta lähtien. E-kirjaston käytössä ja kirjautumisessa oli alussa runsaasti hankaluuksia, mutta kirjaston käytöstä järjestettiin Raisiossa

useita opastustilaisuuksia. Varmasti osittain tämän ansiosta raisiolaiset olivat 19. ahkerampia kirjaston käyttäjiä 279 mukaan liittyneen kunnan asukkaiden joukosta. E-kirjaston myötä erityisesti e-lehtien saatavuus on parantunut mikä näkyy myös lainauksen kasvussa (15 %). Keväällä avautui myös Vaskin uusi e-elokuvapalvelu Cineast, jonka asiakkaat ovat ottaneet tyytyväisyydellä vastaan.

Kirjastotaloon hankittiin vuoden aikana uudet infonäytöt, joihin tulee mm. talon opastusjärjestelmä. Infonäyttöjen käyttöönotto on vuonna 2025. Kulttuuripalveluiden isoin investointi oli Friisilän verstaal alueen Navetta-rakennukseen kunnostettu moderni ja muunneltavissa oleva keramiikkatyöpajaila.

2.2. Liikunta- ja nuorisopalvelut

2.2.1. Liikuntapalvelut

Liikunta- ja nuorisopalveluiden tavoitteena oli tarjota eri-ikäisille raisiolaisille omaehtoisia sekä organisoituja liikunta- ja urheilumahdollisuuksia monipuolisissa ja laadukkaissa liikuntaolosuhteissa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Olimme edellisen vuoden tapaan mukana valtakunnallisissa liikkumisen edistämisen ohjelmissa (Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu, Liikkuva perhe, Liikkuva aikuinen sekä Ikiliikkuja) hyödyntäen ohjelmissa kehitettyjä työkaluja raisiolaisten päivittäisen liikkumisen edistämistyössä.

Liikkuva perhe ja soveltava liikunta

Raision Vanhemmat ry:n kanssa yhteistyössä järjestetys Menoa muksuille -perheliikuntatapahtumat toteutuivat säännöllisesti Kuloisten ja Tahvion kouluilla sekä ulkoliikuntatapahtumat Tikanmaan koulun pihalla. Tahviossa järjestettiin erikseen ohjattuja soveltavan liikunnan Menoa muksuille -tapahtumia. Varsinais-Suomen Kamppailu-Urheilijat ry. esittelivät toimintaansa syksyn perheliikuntatapahtumissa.

Keväällä järjestettiin perheiden lajikokeilutapahtumia Ihalan koululla yhteistyössä neljän seuran kanssa. (Raision Pyryt ry, Loimu juniorit ry, Raision sulkapalloilijat ry ja Varsinais-Suomen Kamppailu-Urheilijat ry)

Avoin kohtaamispaikka Satelliitissa toteutettiin viikoittain perheiden liikuntaleikkikoulua monikulttuurisen perhekahvilan yhteydessä. Loppukeväältä ja alkusyksystä liikuntahetket toteutettiin Puistotreffit-tapahtumina Satelliitin pihalla.

Esiopetusikäisille lapsille ja heidän yhdelle huoltajalleen tarjottiin kaksi maksutonta uintikertaa uintikeskus Ulpukkaan tukemaan perheen vapaa-ajan liikuntaa. Maksuttomien uintikertojen käyttöön kannustettiin leimakortin avulla (Eskarin Ulpukkakortti). Täydellä leimakortilla sai noutaa palkinnon Ulpukasta.

Syksyllä käynnistyi uusi liikuntaryhmä tytöille, jotka kaipasivat rohkeutta vauhdikkaisiin liikuntaleikkeihin osallistumiseksi (Tytöjen Rymyryhmä). Ryhmään osallistui 4–6-vuotiaita tyttöjä vanhempiensa kanssa. Lisäksi Tahvion koululla käynnistyi matalan kynnyksen liikuntaryhmä perheille (perheiden palloiluvuoro), jossa tutustuttiin erilaisiin liikuntavälineisiin ja -lajeihin. Viikoittaisten tuntien sisältöjä sovellettiin tarpeen mukaisesti.

Liikunnassaan erityistukea tarvitsevien lasten ja perheiden liikkumisen mahdollisuuksia kehitettiin laatimalla toimenpiteet seudullisen Saattajakortin myöntämiseksi varhaiskasvatuksesta. Tuen päätöksen saaneet lapset voivat lunastaa Saattajakortin varhaiskasvatyksiköistä alkuvuodesta 2025.

Varhaiskasvatukseen koulutettiin lisää äänimaljarentoutus-ohjaajia ja aiempien positiivisten kokemusten myötä hankittiin toinen äänimaljasetti kiertämään yksiköihin. Maljojen soinnilla on

huomattu olevan rauhoittava vaikutus ilmapiiriin sekä lasten että työntekijöiden hyvinvointiin. Liikuntapalvelut hallinnoi maljojen kiertoa yksiköissä.

Lasten ja nuorten harrastamisen edistäminen ja soveltava liikunta

Harrastamisen Suomen mallin, Raisio Harrastaa (RaiHa) monipuolinen harrastustoiminta toimii kaikilla Raision perusopetuksen kouluilla tiiviissä yhteistyössä sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden sekä ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Toimintaa oli tarjolla koko lukuvuoden. Liikunnallisten ryhmien lisäksi tarjolla oli mm. kädentaitoja, ruuanlaittoa sekä musiikkia. Koulukohtaisten harrasteryhmien lisäksi oli koulujen yhteisiä harrasteryhmiä, joihin kulkeminen mahdollistettiin yhteiskuljetuksilla. Harrastusryhmiä on toteutettu myös kohdennettuna pienryhmille (Kaanaan ja Tikanmaan koulun motoriikkakerhot). Jokaisella koululla on nimetty kerhovastaava.

Kerhoryhmäsuunnitelmat tehdään yhteistyössä koulujen kanssa. Harrastetoiminnan toteutuksessa oli mukana paikallisia urheiluseuroja, yhdistyksiä sekä yrittäjiä. Kehittämisen rahoituksesta vastasivat Raision kaupungin lisäksi Lounais-Suomen aluehallintovirasto, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallitus. Kaupunkitasoisesti toimintaa koordinoivat liikuntasuunnittelija ja harrastustoimintaa koordinoiva perusopetuksen opettaja. Harrastustoiminnan kehittäminen ja seuranta toteutettiin poikkihallinnollisena yhteistyönä sivistyspalvelukeskuksen sateenvarjon alla.

Syksyllä toteutettiin Lasten Sporttikortti -kampanja yhteistyössä seitsemän seuran kanssa. (RaJu, RNK, VSKU, RaSa, Loimu juniorit, Kuula, RaiFu). Sporttikortilla lapset pääsivät tutustumaan kolme kertaa seurojen tarjontaan maksutta. Kortti jaettiin lapsille esiopetuksen ja koulun kautta.

Lasten loma-ajan harrastustoiminta

Lasten liikunnan loma-ajan leiritoimintaa oli tarjolla syys- ja talvilomalla kahden päivän mittaisena. Leireille osallistui 180 lasta. Kesälomalla toteutettiin kaksi viiden päivän mittaista liikuntaleiriä sekä kaksi Parkour-painotteista leiriä Kerttulan liikuntakeskuksessa kesäkuussa. Leireihin osallistui yhteensä 200 lasta. Samaan aikaan toteutettiin uintikeskus Ulpukassa uimaleirit ensimmäistä kertaa kaupungin omana toimintana.

Ylikunnallisena yhteistyönä Maskun, Naantalın ja Ruskon kanssa toteutettiin kesäkuussa erityistä tukea tarvitsevien lasten ”Eriyisen kiva uimakoulu”. Avustajakeskuksen yhteistyöllä osallistujille mahdollistettiin henkilökohtaiset avustajat.

Liikkuva koulu

Raision perusopetuksen koulut ovat rekisteröityneet Liikkuviksi kouluiksi. Jokaisella koululla on Liikkuva koulu -vastuuopettaja. Liikuntasuunnittelija ja kaupungin Liikkuva koulu -koordinaattoriopettaja kokoavat Liikkuvien koulujen vastuuopettajat yhteen tasaisin väliajoin lukuvuoden aikana. Kehittämisen painopisteenä aloitettiin koulujen liikunnan vuosikellojen luominen sekä toiminnan lisääminen koulukohtaisesti.

Oppilasurheilutoiminta on saatu vakiinnutettua kouluarkeen sopivaksi määräksi. Alakouluikäisten 3.–6.-luokkalaisten dodgeball-tapahtuma sekä uintikilpailut toteutettiin joukkuekilpailuna, jossa oppilaat itse muodostivat joukkueet. Joukkueilla oli mahdollisuus osallistua kilpasarjaan tai harrastesarjaan oman valintansa mukaisesti. Dodgeball-tapahtumassa jokaisesta luokka-asteesta mukana oli keskimäärin 200 oppilasta liikkumassa.

3.–6.-luokkalaisten maastajuoksukilpailut toteutettiin yksilökilpailuna, jossa myös kaksi eri sarjaa käytössä. 1.–2.-luokan oppilailla on lukuvuoden aikana yleisurheilutapahtuma sekä viestiuintikilpailut. Yleisurheilutapahtuma toteutetaan kiertävästi koulujen voimin. Vuorovuosina yksi koulu ottaa vastuun toteutuksesta liikuntasuunnittelijan avustuksella. Toimintapisteet järjestetään toteutuksesta vastuussa olevan koulun 6. luokan oppilaiden voimin. Ja syksyn dodgeball-turnauksessa oppilaita osallistettiin siten, että 6. luokkien oppilaat toimivat tuomareina 3.–4.-luokkalaisten peleissä.

Liikkuva yläkoulu - viihtyisä ja vauhdikas Vaisaari

Liikkuva koulu -toimintoja kehitettiin yläkoulussa hankeavustuksen voimin kevään ajan. Opettajille järjestettiin toiminnallisen oppimisen koulutusta ja oppilaille hankittiin välituntikäyttöön erilaisia heidän toivomiaan liikuntavälineitä lainattavaksi ulkona sijaitsevasta välinekontista. Tavarat ovat olleet ahkerassa käytössä ja niistä pidetään huolta. Halukkaista oppilaista koulutettiin välkkäri-oppilaita, joiden tehtävänä oli ylläpitää välituntivälinelainaamaa ja kehittää välitunneille mielekästä tekemistä yhdessä vastuuolettajien kanssa.

Kiinnostus välituntitoiminnan järjestämisestä on lisääntynyt oppilaiden keskuudessa. Välituntitoiminnat ja erilliset pitkälle välitunnille suunnatut palloiluvuorot ovat vakiintuneet yläkoulun puolella. Vakiintuneiden toimintojen lisäksi oppilaille järjestettiin erilaisia teemapäiviä, esimerkiksi iso ilmatäyteen extreme-rata ja pitkälle välitunnille toimintapisteratoja.

Liikkuva koulu ja Move, Reipas ja Rento Raisio -hanke

Syyskaudella kouluille palkattiin projektityöntekijä Liikkuva koulu ja Move! -hankeavustuksella kehittämään kaikkien peruskoulujen Liikkuva koulu -toimintoja. Hankkeen avulla välituntisin toteutettavaa välkkäritoimintaa (oppilaat liikuttavat oppilaita) käynnistetään kouluissa, joissa sitä ei ole ollut sekä kehitetään yhdessä koulun henkilöstön kanssa eri koulujen Liikkuva koulu -toimintaa. Projektityöntekijä suunnittelee, organisoii ja toteuttaa välitunneille sekä oppitunneille koulukohtaisesti erilaisia liikunnallisia toimia, jotka tulee koulujen käyttöön myös jatkossa. Koulukohtaiset toimet luodaan vuosittaisten Move!-mittausten perusteella. Hankkeen tavoitteena on myös kehittää alakoulujen Move!-polkua ja sen kautta liikuntaneuvontaan ohjautumista sekä ala- että yläkouluilla. Lisäksi seuratoiminnan ja koulujen yhteistyötä sekä lajikokeiluja lisätään kaikille peruskouluille.

Liikkuva aikuinen ja soveltava liikunta

Aikuisille käynnistettiin uusina ryhminä Kehonhuolto-tunti, istumalentopallo sekä mattopilateksen peruskurssi. Muu työikäisille aikuisille kohdennettu liikuntatarjonta tuotetaan mm. urheiluseurojen, Raisio-opiston tai paikallisten yritysten toimesta.

Liikuntapalveluiden tuottamassa ryhmäliikuntatarjonnassa pyritään mahdollisuuksien mukaan ”kohderyhmättömyyteen” eli saman ryhmän kohderyhmänä voi olla työikäiset, ikääntyvät ja soveltavan liikunnan asiakaskunta. Toiminnan lisäksi tämä näkyy myös markkinoinnissa. Liikuntapalveluiden esitteessä aikuisten, ikääntyvien ja soveltavan liikunnan kohderyhmät yhdistettiin ”Aikuiset”-nimikkeeseen alle. Tarkempi kohderyhmä selviää tarvittaessa ryhmäkuvauksista.

Työelämän ulkopuolella olevien Let's Go -korttien myöntäminen siirtyi liikuntapalveluiden omaksi tehtäväksi. Yhteistyö Avoin kohtaamispaikka Olkkarin kanssa jatkuu ja he neuvovat ja ohjaavat asiakkaita edelleen liikunnan ja Let's Go -kortin pariin, vaikka eivät enää varsinaisesti myönnä korttia. Muutos on työllistänyt liikuntasuunnittelijoita, mutta samaan aikaan kohderyhmän tavoittaminen on parantunut. Kortin myöntämisen hetkellä asiakas saa pienimuotoisen liikuntaneuvonnan ja hänet ohjataan hänelle sopivien palveluiden pariin. Kohderyhmän tavoitettavuutta parannettiin säännöllisemmällä sähköpostiviestinnällä, myös esite sai uuden ilmeen loppuvuoden aikana. Tarjontaan lisättiin yksittäisiä Let's Go Hyvinvointihetkiä esim. ulkoillen luonnossa ja museovierailuina Harkossa. Hyvinvointihetket luonnossa toteutettiin yhteistyössä Raision Rinkan kanssa.

Liikuntapalvelut oli mukana poikkihallinnollisena yhteistyönä järjestetyssä kaksi päiväisessä, kaikille raisiolaisille suunnatussa JokaMielentaidot-tapahtumassa. Tapahtumasta on muodostumassa joka vuotinen hyvinvointitapahtuma.

Raisio oli mukana Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry:n (LiikU) koordinoimassa Liikkuen läpi vuoden -kampanjassa. Kampanja on kolmen kampanjan kokonaisuus, joka sisältää LiikU talvella, LiikU Haastepyöräily ja LiikU syksyllä -kampanjat. Tavoitteena on kannustaa eri-ikäisiä ja tasoisia raisiolaisia liikkumaan sekä seuraamaan omaa liikkumistaan.

Esteettömyyskartoitukset jatkuivat Haunisten altaan ulkoilureitillä ja sinne suunniteltiin näköesteisten opastus yhteistyössä esteettömyyskoordinaattorin sekä kokemusasiantuntijan kanssa.

Vuoden aikana aloitettiin soveltavan liikunnan strategisen työkirjan työstö, liitetään osaksi kunnan hyvinvointisuunnitelmaa.

Työhyvinvoinnin edistäminen poikkihallinnollisena yhteistyönä

Liikuntapalvelut kehitti ja tuotti henkilöstöhallinnolle työhyvinvointikokonaisuuden. Henkilöstölle tarjottiin yksilöllistä hyvinvointivalmennusta (liikuntaneuvontaa). Työyhteisöille tehtiin ryhmävalmennuksia: teemoina esim. "Työhyvinvointi - oma hyvinvointi", "Psykologinen palautuminen" ja "Työyhteisön ratkaisukeskeinen kehittäminen". Ryhmävalmennuksia pidettiin kaikille esihenkilöille esihenkilöfoorumissa, varhaiskasvatuksen johtajille ja työntekijöille, ruoka-, siivous-, kirjasto- ja kulttuuri- sekä liikunta- ja nuorisopalveluiden työntekijöille. Lisäksi järjestettiin Himmashetkiä, jotka sisälsivät lyhyen valmennuksellisen osuuden tai rentoutuksen tai fyysisen, palauttavan harjoituksen. Himmashetkiä toteutettiin esihenkilöfoorumissa ja varhaiskasvatuksen sekä tilapalveluiden esihenkilöiden palaverissa. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle himmashetkiä toteutettiin lasten lepoajalla. Lisäksi Himmashetkiä pidettiin maanmittaajille sekä liikunta- ja nuorisopalveluiden henkilöstölle.

Liikuntapalvelut osallistui henkilökunnan päivän järjestämiseen sekä Virtyn toimintaan, jolloin työhyvinvoinnin kokonaisuutta tuetaan moniulotteisesti.

Ikiliikkujat ja soveltava liikunta

Ikäihmisten ohjatun liikunnan ja siihen osallistuvien henkilöiden määrä jatkoi kasvuaan. Ohjattujen ryhmien muutos oli edellisen vuoden 44 ryhmästä 67 ryhmää, osallistujamäärän kasvaessa 768:sta 1068 osallistujaan. Syksyllä toimintansa aloitti eläkeläismiesten matalan kynnyksen liikuntaryhmä Kerttulan Kööri, joka pyörii vapaaehtoisohjaajien voimin ja mukaan löysi syksyn aikana jo 68 eläkkeellä olevaa miestä.

Uusia Vertaisliikuttajia koulutettiin yhteistyössä Naantalien kanssa 13 henkilöä, joista kuusi oli raisiolaisia ikäihmisiä. Raisiossa on 19 vertaisliikuttajaa ja heidän ohjaamia ryhmiä toteutui vuoden aikana 14. Naantalien kanssa toteutettiin yhteistyössä voima- ja tasapainoharjoittelun tehoryhmä Luonnonmaan kuntosalilla. Kerttulan liikuntahallin ohjatut kuntosaliryhmät lisättiin osaksi 65+ -korttia.

Yhteistyötä kolmannen sektorin järjestöjen kanssa tiivistettiin pitämällä alkuvuodesta paikallinen Voimaa vanhuuteen -ohjelman yhteistyötapaaminen. Yhteistyön tuloksena järjestettiin kaksi Ikäihmisten liikuntatapahtumaa. Kevään Penkkilenkki -tapahtumassa oli n. 80 osallistujaa ja alkusyksyn Kerttulan Ikiliikkujat -päivään löysi 100 ikäihmistä. Liikuntapalvelut oli mukana järjestämässä valtakunnallisia teemaviikkoja, Ikiliikkujat-viikkoa ja Vanhustenviikkoa. Kuntoaan Raision seniorit pääsivät testaamaan syksyn kahdessa maksuttomassa testipäivässä.

Yhteistyö Varhan kanssa asiakkaiden ohjautumiseksi liikuntaryhmiin on mennyt vuoden aikana eteenpäin. Tila-asioissa on ollut edelleen haasteita kuntosalien suhteen, mutta 2025 päästään jälleen toteuttamaan toimintaa Varhan kuntosaleilla voima- ja tasapainoryhmien puitteissa.

Osallisuuden edistämiseksi järjestettiin jälleen kaksi Ikäihmisten Liikuntaraatia, joissa teemoina olivat liikenneturvallisuus ja ylisukupolvinen toiminta sekä ulkona liikkuminen ja Raision ulkoilu- ja retkeilyreitit.

Yhdessä Kotikulmilla -toiminta aloitettiin Kaanaan koululla ja kävelyryhmällä sekä Tikanmaalla Tikken nuorisotiloissa. Ryhmät pyörivät vapaaehtoisten voimin ja osallistujien itse suunnittelemaan toimintaan on löytänyt hyvin lähialueen asukkaita.

Viestintä on tehostunut jalkautumisilla mm. eläkeläisyhdistyksiin ja seurakunnan tiloihin. Ikäihmisille ensimmäistä kertaa koottu Senioriliikuntakalenteri sai syksyllä hyvän vastaanoton.

Ikäihmisten liikunta on ollut näkyvillä sanomalehdissä. Asukasbudjetilla toteutettiin uusi kävelykartta Jokiraitille.

Vuosi tuli hyvin päätökseen, kun Ikäihmisten liikuntasuunnittelijalle perustettiin uusi vakanssi 1.1.2025 alkaen ja näin ollen ikäihmisten liikunnan kehittämistyö jatkuu tulevinakin vuosina.

Liikuntaneuvonta

Perheiden liikuntaneuvonta kohdistettiin perheisiin, jotka liikkuvat vähän. Perheitä ohjataan neuvontaan varhaiskasvatuksesta ja lastenneuvolasta laadittujen palvelupolkujen avulla tai perhe voi varata ajan omatoimisesti.

Alakouluikäisten liikuntaneuvonta aloitettiin syksyllä osana Move!-polun kehittämistyötä. Nuorten KouluPT-liikuntaneuvonta jatkui Vaisaassa. Keväällä ilmoittautumisjärjestelmää kehitettiin ja yksilötapaamisten sijaan suositummaksi toiminnaksi osoittautuivat ryhmät, esim. kuntosali ja toiminnallinen harjoittelu.

Työikäisten maakunnallinen kehittämistyö jatkui yhteistyössä kolmen muun kunnan sekä Varhan kanssa. Pilotissa kehitettiin työikäisten prediabeetikoiden ohjautumista Varhan elintapaohjauksesta kunnan liikuntaneuvontaan. Liikuntaneuvonnan palveluketjut luotiin ja liikuntaneuvojien vastinparit muodostettiin Varhan elintapaohjaajien kanssa. Rajattomasti liikuntaa -kuntakumppanuus aloitti liikuntaneuvonnan/ elintapaohjauksen verkostotyön, johon osallistui työikäisten liikuntaneuvojat. Pilotissa kehitetään yhteisiä toimintamalleja, kirjaamista, viestintää sekä mittareita, joilla jatkossa seurataan toiminnan vaikuttavuutta niin asiakkaalle, työntekijöille kuin päätöksenteon tueksi. Sama mittaristo tullaan sovellettuna ottamaan käyttöön myös muilla kohderyhmillä.

Pilotin rinnalla kehitettiin muiden työelämän ulkopuolella olevien ohjautumista palveluun ja Let's Go / liikuntaneuvontapalveluiden viestintää tehostettiin. Henkilöstöhallinnon kokonaisuuden alla kaupungin henkilöstölle toteutettiin yksilöllistä hyvinvointivalmennusta (liikuntaneuvontaa).

Ikäihmisille järjestettiin syksyllä liikuntaneuvonnan Lähdetään liikkeelle -ryhmä. Vertaisliikuttajan ohjaamassa ryhmässä oli viisi osallistujaa, jotka saivat ryhmässä tietoa mm. ravitsemuksesta ja voima- ja tasapainoharjoittelusta sekä pääsivät monipuolisesti tutustumaan erilaisiin liikuntamuotoihin ja Raision liikuntapaikkoihin.

Liikuntasuunnittelijat osallistuivat liikuntaneuvonnan valtakunnalliseen seminaariin sekä kunkin kohderyhmän valtakunnallisiin ja maakunnallisiin verkostoihin.

Uintikeskus Ulpukka

Uintikeskus Ulpukka liikutti vuoden aikana 222 537 kävijää. Ulpukassa toteutettiin ohjattuja ryhmiä eri-ikäisille asiakkaille. Lasten uimakoulutoimintaa tarjottiin eritasoisissa ryhmissä esialkeis-, alkeis-, jatko-, tekniikka- sekä suoritusryhmissä. Harrasteryhmiä oli merenneitouinneista ja Junior Lifesaver -toiminnasta kiinnostuneille. Perheet pystyivät harrastamaan yhdessä vauva-, perhe- sekä sisarusuintien parissa. Uimaopetuksien tueksi otettiin käyttöön virtuaalinen uimakoulupaketti, jota pystyivät hyödyntämään vesiliikunnanohjaajat, mutta myös Ulpukassa käyvät perheet.

Vesiliikuntaa oli kertamaksullisena toimintana kolmena eri päivänä sekä kausiluontoisesti kevennettyä vesiliikuntaa, äijävesiliikuntaa sekä matalan veden tehotreenejä ja syvän veden jumppaa ja vesijuoksua. Aikuisten uintitekniikkakurssit käynnistettiin uutena toimintana. Hydrohex-virtuaalijumppat tavoittivat suuren määrän omatoimisia jumppareita vähentämättä kuitenkaan ohjattujen ryhmien osallistujamääriä. Kuntosaliopastuksessa asiakkaat hakivat neuvoja omaa saliharjoittelua varten.

Raision alakoulut, yläkoulu, lukio ja varhaiskasvatus kävivät uimassa ohjatusti sekä omatoimisesti. Kun allastilaa oli vapaana, ulkopaikkakuntien koulut ja päiväkodit täyttivät Ulpukan altaat.

Koulujen talvi- ja syyslomien aikoina Wibit-temppurata innosti kaikenikäisiä asiakkaita. Isot vesipeuhulelut täyttivät Ulpukan altaan viikonloppuisin sekä koulujen loma-aikoina. Turku Energia tarjosi asiakkaille ilmaisen uintipäivän lokakuussa.

Raision uimaseura järjesti Ulpukassa useat uintikilpailut sekä Ikkäkausimestaruusuinnit, jotka sulkiivat hallin asiakkailta kilpailupäivien ajaksi.

Liikuntaolosuhteiden pitkäjänteinen kehittäminen

Kunnan tärkein tehtävä on liikuntaedellytysten luominen ylläpitämällä ja rakentamalla liikuntapaikkoja. Raision liikuntaympäristöjen kehittämisohjelma vuosille 2023–2027 eteni toimenpidetasolle. Liikuntaolosuhteita kehitettiin mm. kehittämällä retkeilyreittien opasteita, lisäämällä levähdyspaikkoja, uudistamalla Haunisten altaan grillipaikka.

Ihalan, Kuloisten, Kerttulan koulun kentän sekä Kaanaan tekonurmikentän valaistukset vaihdettiin energiatehokkaisiin LED-valoihin. Tekonurmikenttien käyttäjille lisättiin painonappimahdollisuus kentän valaistuksen käynnistämiseksi. Kaanaan, Ihalan sekä Kuloisten tekonurmikenttien yhteyteen toteutettiin uudet runkolukittavat pyöräpysäköintipaikat. Ihalan vanha ulkokuntosali uudistettiin ja valaistiin.

Varpeen päiväkodin liikunnallinen ja monimuotinen piha suunniteltiin ja toteutettiin poikkihallinnollisena yhteistyönä. Friisilän koulun läheisyyteen toteutettiin oppilaiden välituntienkki.

Kerttulaan hankittiin uusi lumitykki, Uintikeskus Ulpukan kilpailutapahtumien ajanottolaitteet uusittiin. Lisäksi loppuvuodesta retkeilyreiteille sekä sisä- ja ulkoliikuntapaikkoihin hankittiin kävijälaskureita.

Raisionlahden koulun tarveselvitystyöryhmä ja Myllypellon koulun hankesuunnitteluryhmä käynnistyivät.

Liikuntapalvelut oli mukana poikkihallinnollisessa liikenneturvallisuustyöryhmässä. Raision pyöräpysäköinnin kehittämistä jatkettiin.

Timmi-tilavarauusjärjestelmän kehittämistä jatkettiin sekä valmistauduttiin siirtämään Kiinteistöosakeyhtiö Kerttulan jäähallit Raision kaupungin toiminnan alle yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa.

Yhteistyö

Seuraparlamentti kokoontui vuoden aikana viisi kertaa. Seurafoorumi päätti, että Raisioon on hyvä perustaa myös nuorten seuraparlamentti ja asiaa lähdettiin viemään eteenpäin. Lisäksi toteutettiin kaikkien seurojen yhteinen seurafoorumi. Asioita valmisteltiin tiiviissä yhteistyössä seuraparlamentin kanssa. Urheiluseurojen avustusuudistus vietiin päätökseen syksyllä ja se astui voimaan 1.1.2025.

Seurojen ja yhdistysten kanssa tehdään yhteistyötä erilaisten loma-ajan toimintojen, RaiHa – harrastustoiminnan sekä koululiikunnan kautta.

Liikunta- ja nuorisopalvelut osallistui Raision hyvinvointisuunnitelman, kotouttamissuunnitelman, kävelyn- ja pyöräilyn edistämishojelman, ilmasto-ohjelman sekä asukasbudjetoinnin toimeenpanoon.

Liikuntapalvelut osallistui Rajattomasti liikuntaa Turun seudulla -yhteistyöhön. Lisäksi olimme mukana kuuden Turun alueen kunnan seutukuntayhteistyön kehittämisessä, jossa eniten

keskustelua aiheutti Boostiin käyttöönotto Turussa. Henkilöstö oli aktiivisesti mukana seutuyhteistyön kehittämissä.

2.2.2. Nuorisopalvelut

Nuorisopalvelut on tarjonnut nuorille mahdollisuuksia ja toimintaa vapaa-aikaan.

Nuorisotilatoimintaa on järjestetty nuortenkeskus Nopassa, Tikken nuokkarilla Tikanmaalla, sekä musiikkitala Pommarissa. Krookilassa sijaisevassa nuorisotila Krokkari toimi kevään, jonka jälkeen tila suljettiin vähäisen kävijämäärän vuoksi.

Nuorille on tarjottu ryhmätoimintaa, tapahtumia, leirejä ja retkiä. Nuorisotyöntekijät, etsivät nuorisotyöntekijät ja työpajaohjaajat osallistuivat alueelliseen verkostotyöhön nuorisotyössä. Nuorisolain 9§ mukainen ryhmä kutsuttiin koolle yhdessä Naantalina, Ruskon, Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten nuorisopalveluiden kanssa.

Nuorisotyö järjesti ensimmäistä kertaa yhteistyöllän maahanmuuttajanuorten kanssa toimivien tahojen kanssa. Paikalle oli mm. Varhan edustajia, kotoutumispalveluiden edustajia, poliisi, harrastustoiminnan edustajia sekä maahanmuuttajataustaisten yhdistysten edustajia. Aiheena oli keskustella nuorten levottomuudesta ja harrastamisen ja vapaa-ajanvieton mahdollisuuksista. Yhteistyöilta saa jatkoa vuonna 2025.

Nuorisotilojen toiminta

Nuortenkeskus Noppa oli avoinna arkisin neljänä päivänä viikossa. Toiminnan kohderyhmänä olivat 12–17-vuotiaat nuoret. Nopassa järjestettiin toimintaa 18–29-vuotiaille nuorille aikuisille 1–2 kertaa viikossa.

Nopan RaisioGaming e-sports -huone tarjoaa nuorille ohjattua pelitoimintaa sekä mahdollisuuden pelata myös omatoimisesti. Nopassa järjestettiin lanit (lähiverkkopelitapahtuma) joulukuussa.

Nopassa toteutettiin erilaisia tapahtumia, kuten mm. Noppalive-musiikkitapahtumat ja Dicecon-tapahtuma. Pääosa tapahtumista oli ikärajoittomia.

Tikanmaan nuokkari oli avoinna kaksi kertaa viikossa kevätlukukauden maanantaisin ja torstaisin, klo 14–20 ja syyslukukaudella maanantaisin ja keskiviikkoisin 14–18. Kohderyhmänä olivat 3.–6.-luokkalaisten. Tilassa toimii myös lainavälinevarasto.

Nuorisotyöntekijät jalkautuivat perjantai-iltaisina nuorten pariin kaupungille. Tapaamisilla toivottiin olevan myös ennaltaehkäisevä vaikutus alueella esiintyneeseen nuorten levottomaan käytökseen.

Perhekeskus Satelliitissa jatkui 3.–6.-luokkalaisten nuokkaritoiminta yhtenä iltana viikossa.

Lisäksi Satelliitin tiloissa aloitettiin ainoastaan tytöille tarkoitettu nuokkaritoiminta, monikulttuurinen tyttötyö. Tyttötyöllä halutaan mahdollistaa toimintaan osallistuminen myös tytöille, jotka eivät syystä tai toisesta halua, uskalla tai saa lupaa osallistua kaikille avoimeen toimintaan. Toimintaan on osallistunut niin kantasuomalaisia arempia tyttöjä, kuin eri kulttuuritaustoista olevia tyttöjä. Toiminta on tarkoituksella avointa kaikille taustasta riippumatta, jotta tytöillä on mahdollisuus löytää uusia kavereita, vaikka erityisesti tavoittelemmekin toimintaan mukaan tyttöjä monikulttuurisella taustalla.

Kesäkuussa toteutettiin kesänuokkareita Nopassa viitenä päivänä viikossa. Ohjelmassa oli pelailua, grillailua ja mukavaa yhdessäoloa. Kävijöitä riitti koko kesäkuun ajalle.

Musiikkitoiminta on tärkeä osa Raision nuorisotyötä. Viikoittain kokoontuva Pommarin bändikerho on tuttu vierailija erilaisissa tilaisuuksissa. Täysi-ikäisille suunnattua musiikkitoimintaa oli tarjolla viikoittain musapajassa sekä kaiken ikäisille Noppalive-illoissa. Vaisaaren yläkoulun Vaisrockin

toteuttamiseksi tehtiin yhteistyötä koulun kanssa. Järjestyksessään neljäs musaleiri toteutettiin Kesärannan leirikeskuksessa yhteistyössä Naantalin nuorisopalveluiden kanssa.

Leirit, retket ja tapahtumat

Kesälomalla toteutettiin Kesärannan leirikeskuksessa päiväleirit kahdella eri viikolla 3.–6.-luokkalaisille sekä Action-yöleiri 10–14-vuotiaille nuorille.

Kesäkuussa ja koulujen alettua elokuussa sekä syyslomalla järjestettiin retket Särkänniemen ja Linnanmäen huvipuistoihin sekä Korkeasaaren eläintarhaan, talvilomalla järjestettiin lasketteluretki Himokselle.

Nuorisopalvelut oli toteuttamassa ja mukana erikokoisissa tapahtumissa: Vaisrock, liikenneturvallisuuspäivät, Taiteiden yö, Asunnottomien Yö, koulujen päätöspäivän jalkautuminen Naantaliin ja Raisioon, harrastemessut, graffitipaja sekä graffitikisa alakouluikäisille.

Isompana tapahtumana järjestettiin paikallinen con-tapahtuma nuortenkeskus Nopassa sekä Duudsoneista tuttujen Jarpin ja Jarnon vierailu Kerttulan liikuntahallissa, aiheena koulukiusaaminen ja sitä vastaan taisteleminen. Tapahtuma järjestettiin alakoulujen 5.–6.-luokille sekä yläkoulun 7.–8.-luokkalaisille.

Kouluyhteistyö

Nuorisopassi, joka on Suomessa laajimmin käytössä oleva nuorten oma hyvinvointisovellus, oli käytössä kaikilla Raisiossa koulua käyvillä 7.–9.-luokkalaisilla. Sovelluksessa oli vaihtuvia etuja. Sillä pääsi ilmaiseksi tutustumaan erilaisiin ryhmäliikuntatunteihin, kamppailulajeihin, futikseen, tanssikouluun, teatteriin, uimaan tai Loimun kotiotteluun. Lisäksi sovelluksella sai alennuksia mm. padelistä, keilailusta, kiipeilystä sekä ilmaisia sisäänpääsyjä HC TPS:n peleihin. Etuina oli myös alennuksia ravintoloista.

Vaisaareissa jatkui Nuorisotyöntekijä koulussa -hanke. Nuorisotyöntekijä on koulussa 20 tuntia viikossa, keskittyen välituntitoimintaan, jalkautuen koulun käytäville kohtaamaan nuoria ja keskustelemaan heidän kanssaan sekä tukemaan yksinäisiä tai arkoja oppilaita. Ulkovälitunnit olivat tärkeitä kohtaamispaikkoja, joissa nuorisotyöntekijät olivat mukana juttelemassa tai järjestämässä toimintaa. Lisäksi nuorisotyöntekijät ovat mukana teemapäivissä mm. gaalaillassa ja itsenäisyyspäivän juhlassa. Nuorisotyöntekijä osallistuu yhteisölliseen opiskeluhuoltoryhmään. Yhteistyö koulun kanssa on ollut toimivaa.

Keväällä kehitettiin nuorisotyön jalkautumista alakouluille. 2–3 nuorisotyöntekijää kävi koulujen pitkillä välitunneilla kiertävässä järjestyksessä eri kouluilla. Tärkeimpinä tavoitteina oli kohdata erityisesti 5.–6.-luokan oppilaita, kuulla kuulumisia ja samalla tuoda nuorisotyöntekijöitä ja toimintaa tutummaksi kouluille. Toiminnan kehittämistä jatkettiin syyslukukauden aikana, ja uusia kouluja liittyi mukaan säännölliseen vierailurytmiin.

Nuorisopalvelut järjesti 7.-luokkien ja aloittavien lukiolaisten ryhmäytymispäivät. 7.-luokat vierailivat myös Nopassa tutustuen tilaan ja nuorisopalveluiden toimintaan.

Nuorten vaikuttajaryhmät

Nuorisopalveluiden organisoima Lasten parlamentti kokosi 18.4. alakoulujen edustajat, kaupungin päättäjät ja henkilökunnan valtuustosaliiin kuulemaan ja keskustelemaan alakoululaisten toiveista ja ajatuksista raisiolaisten lasten asioista.

Nuorisovaltuusto kokoontui vuoden aikana kymmenen kertaa. Kokoukset pidettiin pääasiassa Raision kaupungintalon valtuustosalissa. Kokousten lisäksi osallistuttiin lautakuntien ja työryhmien toimintaan aktiivisesti.

Nuorisovaltuusto on vuoden aikana pyrkinyt vaikuttamaan monipuolisesti nuorille tarjottavaan toimintaan, tavoitteenaan edistää raisiolaisten nuorten hyvinvointia. Kuntalaissa (410/2015) §26 sekä lasten- ja nuorten osallistumista ja kuulemista säättävässä nuorisolaissa (72/2006) §8

asetetut tavoitteet nuorten osallisuudesta ovat toteutuneet hyvin Raisiossa. Nuorisovaltuuston edustajat on kutsuttu kaikkien lautakuntien kokouksiin. Palaute lautakuntien ja nuorisovaltuuston yhteistyöstä on ollut positiivista. Nuorisovaltuusto on käynyt lautakuntien ajankohtaisia asioita läpi kokouksissaan.

Nuorisovaltuusto on osallistunut seuraaviin tapahtumiin: Killin Markkinat, Raisio Pride, nuorisovaltuutettujen ja kaupunginvaltuutettujen keskustelutilaisuus, Raisio 50-vuotisjuhlapuun istutus, Lasten parlamentti, Ote-säätiön nuorten toiminnan ohjausryhmä, raisiolaisten 5.-luokkalaisten itsenäisyyspäiväjuhla sekä Lounais-Suomen partiopiirin ja nuorisovaltuustojen yhteinen tapahtuma ”Ystäviä ja ystävyyssuhteita”.

Nuorisovaltuusto on antanut lausuntonsa Raision kaupungin hyvinvointisuunnitelmasta sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta. Nuorisovaltuusto jätti 23.10. kokouksessaan kaupungille aloitteen yhteisöpedagogin ja kouluvalmentajien vakanssien säilyttämistä ja täyttämistä sekä koulunuorisotyön mahdollistamisesta. Aloitteen taustalla oli nuorissa herännyt huoli vakanssien täyttämättä jättämisestä ja nuorisotyön toimintamahdollisuuksien heikkenemisestä puutteellisten resurssien vuoksi.

Vaisaaren koulussa toimiva Vertti-vertaistiedottajien ryhmä kokoontui nuorisotyöntekijän ja yhteisöpedagogin ohjaamana. Verttien tehtävänä on toimia ”viestin välittäjinä” toisille nuorille sekä toteuttaa tarvittaessa oppilaille kyselyitä ja tempauksia. Toiminnan tueksi nuorille järjestettiin viestintäaiheinen koulutus yhdessä lähikuntien Verttien kanssa Nuortenkeskus Nopassa, jonka yhteydessä harjoiteltiin kuuluttamista Vaisaaren koululla.

Kohdennettu nuorisotyö

Kohdennetun nuorisotyön tavoitteena on toteuttaa toimintaa huolen tai erityisen tuen kohteena oleville nuorille. Toiminnan painopisteenä on tarjota nuorille turvallinen aikuiskontakti sekä vertaisryhmä sosiaalisten taitojen vahvistamiseksi. Työmuotoja ovat pienryhmätoiminta, nuorten työpajatoiminta sekä etsivä nuorisotyö.

Pienryhmätoimintaa toteutettiin kerhotoimintana eri nuorisotiloissa. Kerran viikossa kokoontuvat ryhmät tekivät retkiä ja vierailuja sekä tutustuivat erilaisiin harrastuksiin.

Eri kohderyhmille suunnattuja pienryhmiä toimi neljä: Herrasmiehet (yläkoulukäiset), Vaisaaren ryhmä (maahanmuuttajataustaiset nuoret), Satelliitti-group (2. asteen opiskelijat, osittain sateenkaarevaa toimintaa) ja Nuorten aikuisten ryhmä) avointa ryhmätoimintaa, jossa vakiintuneet osallistujat).

Nuorten työpajatoiminta

Vuoden 2024 aikana nuorten työpajan toimintaan osallistui 15 nuorta. Nuorten määrään vaikuttivat edelleen kuntouttavaan työtoimintaan kohdistuvat muutokset. Pajalle ohjautuvien nuorten profiili on muuttumassa pois kuntouttavan tarpeessa olevista nuorista kohti työelämää ja koulutusta tähtäävien nuorten tukemiseen.

Puutyöpajan toiminta päättyi elokuussa ja toiminta keskittyi Nopassa sijaitsevaan työpajatilaan ja nuokkarille. Nuorella oli mahdollisuus tulla pajalle suorittamaan opintoihinsa liittyviä asioita. Tällöin pajajaksosta tehtiin sopimus koulun kanssa. Toinen vaihtoehto oli Nupa-sopimus, jolloin nuoren työtehtävät ovat määräytyneet sen mukaan, mitä pajalla on milloinkin ollut työn alla.

Etsivä nuorisotyö

Etsivä nuorisotyö oli vuoden aikana yhteydessä noin 90 nuoreen, joista hieman yli 60 nuoren kanssa jatkettiin pidempiaikaista yhteistyötä. Suurin osa nuorista tuli palveluun oman yhteydenoton kautta sekä ilmoituksina ammatillisista oppilaitoksista (eronneet/keskeyttäneet opiskelijat). Em. lisäksi nuoria ohjautui palveluun mm. sote-palveluiden, Kelan, työllisyyspalveluiden, muun nuorisotoiminnan, puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskuksen kautta.

Nuoret saivat etsivästä työstä mm. keskustelutukea, palveluohjausta, rinnalla kulkemista palveluihin ohjautuessa ja apua virastoasioiden hoitamiseen. Nuoria autettiin työ- ja opiskelupaikkojen hakemisessa sekä tulevaisuuden suunnitelmien pohdinnoissa.

Nuorten kanssa työskenneltiin muutamasta tapaamisesta useamman kuukauden kestäneisiin asiakkuuksiin. Yhteyttä pidettiin tapaamisten lisäksi säännöllisellä viestittelyllä ja soittelulla, nuoren tarpeitten mukaan. Tuen tarpeet olivat moninaisia; osalla työpaikan tai koulupaikan hakuun liittyviä, osalla asunnottomuutta, päihdeongelmaa ja moninaisia hoitamattomia mielenterveyden haasteita sekä muita elämänhallinnan ongelmia. Moniongelmaisuus ja nuoren haluttomuus tai vaikeudet sitoutua muihin palveluihin näkyivät pitkäaikaisina ja edelleen jatkuvina asiakkuuksina. Myös neurovähemmistöön kuuluvat nuoret olivat laajasti edustettuina etsivien asiakkaissa. Yhteinen tarve nuorilla oli tulla kokonaisvaltaisesti kuulluksi ja kohdatuksi, ajan kanssa ja kunnioittavassa ilmapiirissä. Etsivä toimi usein myös "tulkkina" nuoren ja hänen asioitaan hoitavien viranomaisten välillä.

Yksilötyön lisäksi etsivä nuorisotyö osallistui erilaisiin alueen tapahtumiin, seminaareihin, ammatillisiin lisäkoulutuksiin, kutsuntoihin, oppilaitosten infoihin ja hyvinvointipäiviin sekä ryhmätyksiin. Eri toiminnoissa kohdattiin yksilötyön lisäksi satoja nuoria. Aktiivista verkostotyötä tehtiin eri yhteistyötahojen, etsivän nuorisotyön verkoston ja muiden ammattilaisten kanssa. Moniammatillisissa verkostoissa pyrittiin nostamaan esille ajankohtaisia ilmiöitä, nuorten palvelupolkujen haasteita ja nuorilta saatua palautetta.

Ryhmätoimintoina etsivä nuorisotyö pyöritti yhteistyössä nuorisotyöntekijöiden kanssa viikoittaista "Etsivien aamukahveja" ja "Lauantai-Noppaa". Nämä toiminnat oli suunnattu täysi-ikäisille nuorille. Avoin ja maksuton toiminta toimi ehkäisevänä päihdetyönä, vähensi yksinäisyyttä ja tarjosi mahdollisuuden matalan kynnyksen sosiaaliselle toiminnalle. Ryhmä teki myös retkiä kulttuurikohteisiin, kuten Suomenlinnaan.

Raision etsivät nuorisotyöntekijät vastasivat Aikalisä-toiminnasta, joka tarjoaa tukea ja apua asevelvollisuusikäisille miehille sekä niille naisille, jotka haluavat vapaaehtoiseen asepalvelukseen. Aikalisä-toiminta tarjoaa nuorelle tukea ennen kutsuntoja, kutsunnoissa, palveluksen suorittamisen aikana tai päättyessä. Aikalisä-toiminnassa tehdään yhteistyötä puolustusvoimien, siviilipalveluksen, sosiaalityön, terveystoimen sekä asumiseen, toimeentuloon, opiskeluun ja työhön liittyvien ja Kelan ja Valtiokonttorin palvelujen kanssa.

Nuorten kesätyöllistäminen

Nuorisopalvelut vastasi kaupungin kesätyötoiminnan organisoinnista. Kesätyöpaikkoja oli yhteensä 63 kpl. Hyvinvointialueen tuomien muutosten vuoksi kesätyöpaikkoja oli tarjolla edellisiä vuosia vähemmän. Liikunta- ja nuorisopalveluiden työntekijät haastattelivat kaikki 170 työpaikkaa hakenutta nuorta. Työntekijät valittiin haastatteluiden perusteella.

Ystävyyskaupunkitoiminta ja kansainvälinen klubitoiminta

Ystävyyskaupunkiyhteistyö toteutui lokakuussa, kun ryhmä raisiolaisia nuoria lähti ohjaajien kanssa syyslomaviikolla Raision ystävyyskaupunkiin Saksan Elmshorniin.

Kv-klubitoiminta jatkui koko vuoden. Ryhmän nuoria oli mukana myös Elmshornin matkalla. Kv-klubissa tutustuttiin eri maihin ja kulttuureihin mm. vierailijoiden, kokkailun ja tutustumiskäyntien merkeissä. Klubitoimintaan osallistui viikoittain kymmenkunta kansainvälisestä toiminnasta kiinnostunutta nuorta.

Yhteistyö

Myllyn turvallisuuspäällikkö kutsui koolle ryhmän, jossa mukana olivat poliisi, Raision nuorisopalvelut, seurakunta ja alueellinen nuorisotyö. Ideana oli antaa vinkkejä Myllyn työntekijöille nuorten kohtaamisessa ostoskeskuksen tiloissa sekä vaihtaa puolin ja toisin ajatuksia nuorten kohtaamiseen ja toiveisiin liittyen.

Nuorisotyöntekijät osallistuivat NUORI2024-päiville Tampereella ja mm. INTO-päiville.
Nuorisotyöntekijät saivat koulutusta mm. sähkö tupakan vaaroihin ja esimerkiksi seksuaalisuuden ja sukupuolten moninaisuuteen liittyen.

3. Talousarvion strategian ja sitovien tavoitteiden toteutuminen

3.1. Vapaa-aikalautakunta

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Mittarit	Toteuma 2024
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Kaupunkilaisten aktiivisuuden lisääntyminen kaikissa ikä- ja väestöryhmissä	Teemme poikkihallinnollista yhteistyötä toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Viestimme laadukkaasta toiminnasta aktiivisesti eri viestintäkanavissa.	Palvelujen käyttäjämäärät ja niiden kehitys.	Kirjastossa kävijämäärät nousivat 26 % edellisvuoteen verrattuna.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Palvelujen digitalisaation ja asukkaiden digiosaamisen lisääminen	Kehitämme ja otamme käyttöön digitaalisia ohjelmia ja palveluita, teemme digineuvontaa.	Käyttöön otetut palvelut, kansallinen E-kirjasto (K/E). Tilavarausjärjestelmä yhdistysten ja asukkaiden käytössä (K/E)	Kirjastossa käyttöön otettiin E-kirjasto ja elokuvapalvelu Cineast.
Jokaisella lapsella on mahdollisuus harrastamiseen	Hyvinvoinnin kokonaisvaltainen tukeminen ja polarisaatioon reagoiminen	Kehitämme edelleen Raision poikkihallinnollista harrastamisen mallia, järjestämme kampanjoita ja tapahtumia eri kohderyhmille	Toimintaan osallistuvien määrä	Kaikilla kouluilla tarjolla oppilaiden toiveet huomioiden 140 harrasteryhmää, 1544 osallistujaa.
Tiedon tehokas hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa	Vaikutusten ennakoarviointi eli evaus toteutuu strategisten painopisteiden päätöksenteossa ja lapsivaikutusten arvioinnissa.	Arvioimme päätösten vaikutuksia raisiolaisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin.	Evaus tehty kaupunkitasolla valituista painopisteistä osana päätöksentekoa (K/E)	Kyllä. Uintikeskus Ulpukan hintojen korotuksen kolme eri skenaariota.

3.2. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Mittarit	Toteuma 2024
Jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus harrastamiseen	Tarjoamme laadukasta kulttuurikasvatusta kaikille lapsille ja nuorille sosioekonomisesta taustasta riippumatta.	Vahvistamme taiteen perusopetuslain mukaista taidekasvatusta ja monipuolista kulttuurista harrastustoimintaa.	Taiteen perusopetukseen ja muuhun taidekasvatukseen osallistuvien lasten määrät ja erilaisten kurssien, kerhojen ja työpajojen osallistujamäärät.	Kuvataiteen perusopetuksessa oppilaita oli 85 ja musiikin perusopetuksessa 66.
Asukkaiden osallistaminen päätöksenteoon	Lisäämme asukkaiden mahdollisuuksia järjestää kaikille avoimia tilaisuuksia ja tapahtumia.	Teemme yhteistyötä kulttuuriraadin, kulttuurifoorumin, vammais- ja vanhusneuvoston, nuvan jne. tahojen kanssa. Markkinoimme varattavia tiloja, kehitämme yhdistisyhteistyötä tapahtumatuotannossa, otamme käyttöön digitaalisen varausohjelman (TIMMI?) ja tilojen opastusjärjestelmän Kirjastotalossa.	Varattavien tilojen käyttöaste. Varausohjelman käyttöönotto Kyllä/Ei. Opastusjärjestelmän käyttöönotto Kyllä/Ei.	Tilojen varausohjelma ja Kirjastotalon opastusjärjestelmät hankittu, käyttöönotto kesken.

Kestävyyden, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa	Kannustamme ja ohjaamme kaupunkilaisia kiertotalouteen ja kestävään kehitykseen.	Kirjaston lainattavat esineet. Kestävyyteen ja ekologisuuteen liittyvät kampanjat, tilaisuudet, tapahtumat ja toiminta.	Lainaustilastot, toteutuneet tapahtumat ja tilaisuudet (vertailu edellisvuoteen).	Esineiden lainaus nousi edellisvuodesta 40%. Tapahtumia eivät toteutuneet.
Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	Vahvistamme lasten ja nuorten kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia.	Teemme lukuharrastusta tukevaa poikkihallinnollista, opetussuunnitelmiin nojautuva yhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Kehitämme osaltamme Kulttuurikasvatussuunnitelma Elämyspolkua ja toteutamme toimintaa yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa.	OKM:n tilastot, omakielisten palvelujen käyttö, Elämyspolkuun osallistuvien lasten määrä (vertailu edellisvuoteen).	Elämyspolkuun osallistumis-prosentti keski-määrin 87 % (2023 85 %), kirjastokäynnit 90 %, museo-käynnit 81 %, itsenäisyysjuhla 100 %. Osallistujia oli yhteensä kirjastossa 1703, museossa 980. Kulttuuritapahtumien tarkka osallistujamäärä ei ole tiedossa.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Kehitämme kulttuurista hyvinvointia ja osallisuutta tukevia tapahtumia ja palveluita.	Laadukkaat museonäyttelyt ja eri kohderyhmille suunnatut kulttuuritapahtumat ja -tilaisuudet. Liitymme Kansalliseen e-kirjastoon. Kehitämme Friisilän verstaal alueen harrastajien toimintoja ja alueen muotoutumista asukkaiden virkistytymistä tukevaksi tapahtumapaikaksi (jatkuu vuoden 2024 jälkeenkin). Osallistumme kulttuurikaveritoiminnan käynnistämiseen (HYTE).	Näyttelyt, tapahtumat ja tilaisuudet. Liittyminen Kansalliseen e-kirjastoon toteutunut Kyllä/Ei. Friisilän verstaal alueen 1. vaihe toteutunut Kyllä/Ei. Kulttuurikaveri-toiminta Kyllä /Ei.	Kansalliseen E-kirjastoon liittyminen on toteutunut. Friisilän verstaal alueen 1. vaihe on toteutunut. Kulttuurikaveri-toiminta on valmistelussa.
Tiedon tehokas hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa	Toteutamme evausta (ennakkovaikutusten arviointi) strategisten painopisteiden päätöksenteossa ja lapsivaikutusten arvioinnissa.	Arvioimme päätösten vaikutukset raisiolaisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin.	Kirjasto- ja kulttuuripalvelu-issa evaus on tehty kaupunkitasolla valituista painopisteistä osana päätöksentekoa (K/E).	Ei toteutunut.

3.3. Liikunta- ja nuorisopalvelut

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Mittarit	Toteuma 2024
Monipuoliset liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet kaikenikäisille	Laadukkaat liikkumisen edellytykset.	Ajantasaiset tiedot liikuntapaikoistamme ja -palveluistamme ovat löydettävissä saavutettavuus huomioiden Raisio.fi -verkkosivuilta, sosiaalisesta mediasta. Liikuntapaikoillamme ja retkeilyreiteillämme on opasteet. Liikuntapaikkatietomme ovat valtakunnallisessa Lipas -järjestelmästä. Liikuntaolosuhteiden kehittämissuunnitelma 2023-2027 apunamme investointeja suunniteltaessa.	Liikuntapaikkojen käyttäjämäärä kasvaa 10 %. Käyttäjämäärä seuranta tarkentuu (kävijälaskurit, Timmi-varausjärjestelmä), asiakaspalaute. Olosuhdesuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen poikkihallinnollisesti.	Liikuntapaikkojen käyttäjämäärien seuranta on parantunut. Käyttäjämäärän muutosta ei pystytty vielä mittaamaan. Asiakaspalaute liikuntaolosuhteista kerättiin toukokuussa 2024. Olosuhdesuunnitelma toteuttaminen edennyt poikkihallinnollisena yhteistyönä.
Jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus harrastamiseen	Perheiden liikkumisen edistäminen, lasten ja nuorten monipuolisen harrastustoiminnan edistäminen painottuen nuoret, soveltava liikunta, maahanmuuttajat sekä liikuntaneuvonta.	Järjestämme perheliikunnan viikoittaisia tilaisuuksia. Vakiinnutamme RaiHa (Raisio harrastaa) toimintaa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Jatkamme yläkouluikäisten (7.-9.lk) Nuorisopassin käyttöä ja Personal trainer -toimintaa etsivän harrastustoiminnan, nuorisotyöntekijöiden ja koulun henkilöstön kanssa. Järjestämme liikuntaneuvontaa ja monipuolista loma-ajan harrastus- sekä tapahtumatoimintaa.	90 % raisiolaisista lapsista ja nuorista harrastaa vähintään kerran viikossa itselleen mieluista asiaa. Lasten ja nuorten harrastusaktiivisuuden seuranta (kouluterveyskysely 4. – 5. lk, 8. – 9. lk). Järjestää liikumisryhmiä urheiluseuratoiminnan ulkopuolella oleville (Hyte-kerroin indikaattori). Raisiolaisissa urheiluseuroissa ja nuorisoyhdistyksissä toimintaan osallistuvien määrän pitkäjänteinen seuranta.- Tavoitteena indikaattorilukujen kasvu.	Raisiolaisista 4.-5. lk. alakoululaisista kerran viikossa harrastavien määrä on ollut v. 2021: 87,9% ja vuonna 2023: 88,5%. 8.-9. lk. kerran viikossa harrastavien osuus on ollut v. 2021 95,4% ja vuonna 2023 92,4%. Raisiolaisissa urheiluseuroissa harrastajamäärä on kasvanut vuoden 2023-2024 välillä yli 200 harrastajalla ollen v. 2024 6676.
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Motivoitunut, ammattitaitoinen henkilökunta	Toteutamme henkilökunnan kehittämisspäivät 2 krt/vuosi ja toimialueemme kokoukset kuukausittain.	Toteutettu: K/E	Kyllä. Liikuntapalveluiden kehittämisspäivä 27.5.; nuorisopalvelut 30.5. Yhteinen kehittämisspäivä 12.8. Liikuntapaikkahoitajat: 31.1.

Asukkaiden osallistaminen päätöksentekoon	Lasten, nuorten sekä ikäihmisten osallistaminen	Osallistamme oppilaita kuulemalla heitä harrastustoiveista. Kokoamme ikäihmisiä liikuntaraatiin, nuoria nuorisovaltuustoon, lapsia lasten parlamenttitoimintaan sekä seuratoimijoita seuraparlamenttiin. Toteutamme esteettömyyskartoitukset yhteistyössä vammaisneuvoston ja muiden asiantuntijoiden kanssa.	Toiminnan kehittämisessä sekä vaikutusten ennakoarviointi-prosessissa on kuultu kuntalaisia (Hyte - indikaattori). Kyllä/Ei	Kyllä. Lasten parlamentti ja nuorisovaltuusto kokoontuneet. Seuraparlamentti kokoontunut viisi kertaa, liikuntaraati kokoontunut kaksi kertaa. Esteettömyyskartoituksia toteutettu yhteistyössä vammaisneuvosto ja Turun AMK.
Kestävyyden, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa	Olosuhteiden energiatehokkaat ratkaisut.	Hankintojemme kilpailutuksessa kriteereinä ovat ympäristöystävällisyys ja energiatehokkuus. Liikuntapaikkojemme ympäristökuormituksesta (sähkö/vesi/jäte) keräämme seurantatietoa. Lainaamme liikunta- ja retkeilyvälineitä asukkaille.	Poikkihallinnollinen yhteistyö (Hyte-indikaattori). Energiakulutuksen seuranta kuukausitasolla ja siihen reagoiminen resurssien puitteissa (K/E)	Yhteistyö tilapalveluiden kanssa. Jäähallin kylmäkontin vaihto halliyhtiön toimesta sekä ulkokenttien valaistuksien uusiminen LED-valoihin.
Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	Nuorisotyö koulussa - yhteistyön vahvistaminen	Kehitämme nuorisotiloja houkuttelevammiksi ja tehostamme nuorten pariin jalkautumista. Kehitämme nuorisotyön tukitoimenpiteitä yhteistyössä koulun henkilöstön kanssa: Ehkäisevä päihdetyö, pienryhmätoiminta, etsivän nuorisotyön ennaltaehkäisevät toimenpiteet sekä opinnollistaminen työpajoilla.	PALVELUJEN TEHOKKUUS - Käyntimäärät tiloissa ja toiminnoissa - Suunnitelmallisesti tuetut nuoret NUORISOTYÖN LAATU - Nuorten palaute - Työntekijöiden itsearviointi	Kävijämäärä seurantaan NUODO otettu käyttöön. Pienryhmätoiminta, Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta kohdanneet 145 eri nuorta tukien heidän kasvunpolkua. Nuorisotyön laadun seurannan osalta ei toimenpiteitä.
Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	Lasten ja nuorten liikumisen ja hyvinvoinnin yhteinen kehittäminen	Kehitämme poikkihallinnollista nivelvaiheen ylittävää työryhmää. Sovitamme yhteiset toiminnalliset tavoitteet ja käytänteet kaupunkitasolla päivittäisen liikumisen edistämiseksi.	Valtakunnallinen nykytilan arviointi täytetään kaikissa varhaiskasvatyksiköissä ja kouluissa vähintään joka neljäs vuosi.	Nykytilan arvioinnit tehty varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa vuoden aikana.

4. Käyttötalous

4.1. Taloudelliset tavoitteet

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2022	-3 882 458 €	1 017 565 €	-2 864 893 €
TP2023	-4 167 505 €	1 250 194 €	-2 917 311 €
TAM2024	-4 535 807 €	1 209 713 €	-3 326 094 €
TP2024	-4 193 779 €	1 318 142 €	-2 875 637 €

Henkilöstö		
Vuosi	Henkilöstökustannukset (€)	Henkilötyövuodet (htv)
TP2022	-2 736 073 €	66,9
TP2023	-2 929 155 €	64,3
TAM2024	-3 267 637 €	64,3
TP2024	-2 917 318 €	67,3

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2022	-451 710 €
TP2023	-497 303 €
TAM2024	-511 320 €
TP2024	-571 698 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2022	-484 188 €
TP2023	-514 188 €
TAM2024	-510 367 €
TP2024	-470 422 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2022	-60 071 €
TP2023	-71 867 €
TAM2024	-77 300 €
TP2024	-70 793 €

Tilinpäätöksen keskeisimmät poikkeamat talousarvioon nähden			
	TAM2024	TP2024	yli/alle
Toimintatulot (ulkoiset)	1 209 713 €	1 318 142 €	108 429 € 9,0 %
Toimintamenot (ulkoiset)	-4 535 807 €	-4 193 779 €	342 029 € -7,5 %

4.2. Käyttötalous

Käyttötalous ulkoiset (€) Vapaa-aikalautakunta	TA 2024	TA-muutos 2024	TA+muutos 2024	Toteuma 2024	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	121 195		121 195	119 375,90	1 819,10	98,50 %
Maksutuotot	767 300		767 300	843 318,31	-76 018,31	109,91 %
Tuet ja avustukset	17 000	195 063	212 063	218 056,06	-5 993,06	102,83 %
Vuokratuotot	55 606		55 606	69 724,34	-14 118,34	125,39 %
Muut toimintatuotot	53 549		53 549	67 667,86	-14 118,86	126,37 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 014 650	195 063	1 209 713	1 318 142,47	-108 429,47	108,96 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-2 432 938	-188 614	-2 621 552	-2 366 890,99	-254 660,66	90,29 %
Eläkekulut	-496 043	-50 049	-546 092	-469 433,07	-76 659,18	85,96 %
Muut henkilösivukulut	-99 996		-99 996	-80 993,67	-19 002,77	81,00 %
Henkilöstökulut yhteensä	-3 028 977	-238 663	-3 267 640	-2 917 317,73	-350 322,61	89,28 %
Palvelujen ostot	-503 220	-8 100	-511 320	-571 698,12	60 378,12	111,81 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-510 367		-510 367	-470 422,39	-39 944,61	92,17 %
Avustukset	-154 000		-154 000	-146 997,79	-7 002,21	95,45 %
Vuokrat	-77 300		-77 300	-70 792,95	-6 507,05	91,58 %
Muut toimintakulut	-15 180		-15 180	-16 549,67	1 369,67	109,02 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 289 044	-246 763	-4 535 807	-4 193 778,65	-342 028,69	92,46 %
TOIMINTAKATE	-3 274 394	-51 700	-3 326 094	-2 875 636,18	-450 458,16	86,46 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-287 575		-287 575	-304 286,79	16 711,79	105,81 %
TILIKAUDEN TULOS	-3 561 969	-51 700	-3 613 669	-3 179 923,13	-433 746,21	88,00 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-3 561 969	-51 700	-3 613 669	-3 179 923,13	-433 746,21	88,00 %

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Vapaa-aikalautakunta	TA 2024	TA-muutos 2024	TA+muutos 2024	Toteuma 2024	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	121 195		121 195	119 420,29	1 774,71	98,54 %
Maksutuotot	919 100		919 100	1 001 679,39	-82 579,39	108,98 %
Tuet ja avustukset	17 000	195 063	212 063	218 056,06	-5 993,06	102,83 %
Vuokrat	95 606		95 606	125 383,34	-29 777,34	131,15 %
Muut toimintatuotot	53 549		53 549	69 827,86	-16 278,86	130,40 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 206 450	195 063	1 401 513	1 534 366,94	-132 853,94	109,48 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-2 432 938	-188 614	-2 621 552	-2 366 890,99	-254 660,66	90,29 %
Eläkekulut	-496 043	-50 049	-546 092	-469 433,07	-76 659,18	85,96 %
Muut henkilösivukulut	-99 996		-99 996	-80 993,67	-19 002,77	81,00 %
Henkilöstökulut yhteensä	-3 028 977	-238 663	-3 267 640	-2 917 317,73	-350 322,61	89,28 %
Palvelujen ostot	-790 622	-8 100	-798 722	-822 479,60	23 757,60	102,97 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-512 117		-512 117	-472 976,41	-39 140,59	92,36 %
Avustukset	-154 000		-154 000	-146 997,79	-7 002,21	95,45 %
Vuokrat	-3 209 492		-3 209 492	-3 200 555,99	-8 936,01	99,72 %
Muut toimintakulut	-15 180		-15 180	-16 549,67	1 369,67	109,02 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-7 710 388	-246 763	-7 957 151	-7 576 877,19	-380 274,15	95,22 %
TOIMINTAKATE	-6 503 938	-51 700	-6 555 638	-6 042 510,25	-513 128,09	92,17 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-287 575		-287 575	-304 286,79	16 711,79	105,81 %
TILIKAUDEN TULOS	-6 791 513	-51 700	-6 843 213	-6 346 797,20	-496 416,14	92,75 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-6 791 513	-51 700	-6 843 213	-6 346 797,20	-496 416,14	92,75 %

4.2.1.

Yhteisten palveluiden tulojen ja menojen toteutumavertailu

Käyttötalous ulkoiset (€) Yhteiset palvelut	TA 2024	TA-muutos 2024	TA+muutos 2024	Toteuma 2024	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Vuokratuotot						
Muut toimintatuotot						
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ						
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-15 000		-15 000	-19 100,00	4 100,00	127,33 %
Eläkekulut	-3 029		-3 029	-1 592,84	-1 436,16	52,59 %
Muut henkilösivukulut	-615		-615	-196,06	-418,94	31,88 %
Henkilöstökulut yhteensä	-18 644		-18 644	-20 888,90	2 244,90	112,04 %
Palvelujen ostot	-51 000		-51 000	-1 564,48	-49 435,52	3,07 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				-134,21	134,21	
Avustukset						
Vuokrat						
Muut toimintakulut						
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-69 644		-69 644	-22 587,59	-47 056,41	32,43 %
TOIMINTAKATE	-69 644		-69 644	-22 587,59	-47 056,41	32,43 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot						
TILIKAUDEN TULOS	-69 644		-69 644	-22 587,59	-47 056,41	32,43 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-69 644		-69 644	-22 587,59	-47 056,41	32,43 %

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Yhteiset palvelut	TA 2024	TA-muutos 2024	TA+muutos 2024	Toteuma 2024	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot						
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset						
Vuokrat						
Muut toimintatuotot						
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ						
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-15 000		-15 000	-19 100,00	4 100,00	127,33 %
Eläkekulut	-3 029		-3 029	-1 592,84	-1 436,16	52,59 %
Muut henkilösivukulut	-615		-615	-196,06	-418,94	31,88 %
Henkilöstökulut yhteensä	-18 644		-18 644	-20 888,90	2 244,90	112,04 %
Palvelujen ostot	-51 633		-51 633	-1 708,48	-49 924,52	3,31 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				-134,21	134,21	
Avustukset						
Vuokrat						
Muut toimintakulut						
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-70 277		-70 277	-22 731,59	-47 545,41	32,35 %
TOIMINTAKATE	-70 277		-70 277	-22 731,59	-47 545,41	32,35 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot						
TILIKAUDEN TULOS	-70 277		-70 277	-22 731,59	-47 545,41	32,35 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-70 277		-70 277	-22 731,59	-47 545,41	32,35 %

4.2.2. Käyttötalous, kirjaston ja kulttuurin tulojen ja menojen toteutumavertailu

Käyttötalous ulkoiset (€) Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	TA 2024	TA-muutos 2024	TA+muutos 2024	Toteuma 2024	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	1 195		1 195	7 952,07	-6 757,07	665,45 %
Maksutuotot	12 500		12 500	6 119,07	6 380,93	48,95 %
Tuet ja avustukset		21 134	21 134	22 080,40	-946,40	104,48 %
Vuokratuotot	30 906		30 906	40 939,26	-10 033,26	132,46 %
Muut toimintatuotot	53 549		53 549	44 904,61	8 644,39	83,86 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	98 150	21 134	119 284	121 995,41	-2 711,41	102,27 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-906 466	-46 013	-952 479	-830 991,34	-121 487,94	87,25 %
Eläkekulut	-184 330	-9 386	-193 716	-168 592,57	-25 123,72	87,03 %
Muut henkilösivukulut	-37 411		-37 411	-28 769,34	-8 641,78	76,90 %
Henkilöstökulut yhteensä	-1 128 208	-55 399	-1 183 607	-1 028 353,25	-155 253,44	86,88 %
Palvelujen ostot	-216 745		-216 745	-185 727,39	-31 017,61	85,69 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-238 117		-238 117	-209 556,64	-28 560,36	88,01 %
Avustukset	-10 000		-10 000	-10 000,00		100,00 %
Vuokrat	-600		-600	-447,46	-152,54	74,58 %
Muut toimintakulut	-12 680		-12 680	-8 602,08	-4 077,92	67,84 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 606 350	-55 399	-1 661 749	-1 442 686,82	-219 061,87	86,82 %
TOIMINTAKATE	-1 508 200	-34 265	-1 542 465	-1 320 691,41	-221 773,28	85,62 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-49 136		-49 136	-53 482,79	4 346,79	108,85 %
TILIKAUDEN TULOS	-1 557 336	-34 265	-1 591 601	-1 374 174,20	-217 426,49	86,34 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 557 336	-34 265	-1 591 601	-1 374 174,20	-217 426,49	86,34 %

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	TA 2024	TA-muutos 2024	TA+muutos 2024	Toteuma 2024	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	1 195		1 195	7 996,46	-6 801,46	669,16 %
Maksutuotot	12 500		12 500	6 365,07	6 134,93	50,92 %
Tuet ja avustukset		21 134	21 134	22 080,40	-946,40	104,48 %
Vuokrat	34 906		34 906	48 187,26	-13 281,26	138,05 %
Muut toimintatuotot	53 549		53 549	47 064,61	6 484,39	87,89 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	102 150	21 134	123 284	131 693,80	-8 409,80	106,82 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-906 466	-46 013	-952 479	-830 991,34	-121 487,94	87,25 %
Eläkekulut	-184 330	-9 386	-193 716	-168 592,57	-25 123,72	87,03 %
Muut henkilösivukulut	-37 411		-37 411	-28 769,34	-8 641,78	76,90 %
Henkilöstökulut yhteensä	-1 128 208	-55 399	-1 183 607	-1 028 353,25	-155 253,44	86,88 %
Palvelujen ostot	-279 126		-279 126	-247 967,97	-31 158,03	88,84 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-238 167		-238 167	-209 752,95	-28 414,05	88,07 %
Avustukset	-10 000		-10 000	-10 000,00		100,00 %
Vuokrat	-636 147		-636 147	-635 262,50	-884,50	99,86 %
Muut toimintakulut	-12 680		-12 680	-8 602,08	-4 077,92	67,84 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-2 304 328	-55 399	-2 359 727	-2 139 938,75	-219 787,94	90,69 %
TOIMINTAKATE	-2 202 178	-34 265	-2 236 443	-2 008 244,95	-228 197,74	89,80 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-49 136		-49 136	-53 482,79	4 346,79	108,85 %
TILIKAUDEN TULOS	-2 251 314	-34 265	-2 285 579	-2 061 727,74	-223 850,95	90,21 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-2 251 314	-34 265	-2 285 579	-2 061 727,74	-223 850,95	90,21 %

4.2.3. Käyttötalous, liikunta ja nuorison tulojen ja menojen toteutumavertailu

Käyttötalous ulkoiset (€) Liikunta- ja nuorisopalvelut	TA 2024	TA-muutos 2024	TA+muutos 2024	Toteuma 2024	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	120 000		120 000	111 423,83	8 576,17	92,85 %
Maksutuotot	754 800		754 800	837 199,24	-82 399,24	110,92 %
Tuet ja avustukset	17 000	173 929	190 929	195 975,66	-5 046,66	102,64 %
Vuokratuotot	24 700		24 700	28 785,08	-4 085,08	116,54 %
Muut toimintatuotot				22 763,25	-22 763,25	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	916 500	173 929	1 090 429	1 196 147,06	-105 718,06	109,70 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-1 511 471	-142 601	-1 654 072	-1 516 799,65	-137 272,71	91,07 %
Eläkekulut	-308 684	-40 663	-349 347	-299 247,66	-50 099,29	85,66 %
Muut henkilösivukulut	-61 970		-61 970	-52 028,27	-9 942,06	83,96 %
Henkilöstökulut yhteensä	-1 882 126	-183 264	-2 065 390	-1 868 075,58	-197 314,07	90,45 %
Palvelujen ostot	-235 475	-8 100	-243 575	-384 406,25	140 831,25	157,82 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-272 250		-272 250	-260 731,54	-11 518,46	95,77 %
Avustukset	-144 000		-144 000	-136 997,79	-7 002,21	95,14 %
Vuokrat	-76 700		-76 700	-70 345,49	-6 354,51	91,72 %
Muut toimintakulut	-2 500		-2 500	-7 947,59	5 447,59	317,90 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-2 613 051	-191 364	-2 804 415	-2 728 504,24	-75 910,41	97,29 %
TOIMINTAKATE	-1 696 551	-17 435	-1 713 986	-1 532 357,18	-181 628,47	89,40 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-238 439		-238 439	-250 804,00	12 365,00	105,19 %
TILIKAUDEN TULOS	-1 934 990	-17 435	-1 952 425	-1 783 161,34	-169 263,31	91,33 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 934 990	-17 435	-1 952 425	-1 783 161,34	-169 263,31	91,33 %

Käyttötalous ulkoiset ja sisäiset (€) Liikunta- ja nuorisopalvelut	TA 2024	TA-muutos 2024	TA+muutos 2024	Toteuma 2024	Poikkeama	Käytön %
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	120 000		120 000	111 423,83	8 576,17	92,85 %
Maksutuotot	906 600		906 600	995 314,32	-88 714,32	109,79 %
Tuet ja avustukset	17 000	173 929	190 929	195 975,66	-5 046,66	102,64 %
Vuokrat	60 700		60 700	77 196,08	-16 496,08	127,18 %
Muut toimintatuotot				22 763,25	-22 763,25	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 104 300	173 929	1 278 229	1 402 673,14	-124 444,14	109,74 %
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	-1 511 471	-142 601	-1 654 072	-1 516 799,65	-137 272,71	91,07 %
Eläkekulut	-308 684	-40 663	-349 347	-299 247,66	-50 099,29	85,66 %
Muut henkilösivukulut	-61 970		-61 970	-52 028,27	-9 942,06	83,96 %
Henkilöstökulut yhteensä	-1 882 126	-183 264	-2 065 390	-1 868 075,58	-197 314,07	90,45 %
Palvelujen ostot	-459 863	-8 100	-467 963	-572 803,15	104 840,15	122,40 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-273 950		-273 950	-263 089,25	-10 860,75	96,04 %
Avustukset	-144 000		-144 000	-136 997,79	-7 002,21	95,14 %
Vuokrat	-2 573 345		-2 573 345	-2 565 293,49	-8 051,51	99,69 %
Muut toimintakulut	-2 500		-2 500	-7 947,59	5 447,59	317,90 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-5 335 784	-191 364	-5 527 148	-5 414 206,85	-112 940,80	97,96 %
TOIMINTAKATE	-4 231 484	-17 435	-4 248 919	-4 011 533,71	-237 384,94	94,41 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-238 439		-238 439	-250 804,00	12 365,00	105,19 %
TILIKAUDEN TULOS	-4 469 923	-17 435	-4 487 358	-4 262 337,87	-225 019,78	94,99 %
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)						
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-4 469 923	-17 435	-4 487 358	-4 262 337,87	-225 019,78	94,99 %

4.3. Nettobudjettiyksikkö, Uintikeskus Ulpukka

Nettobudjettiyksikkö:	Uintikeskus Ulpukka	
	2024 tavoite	toteutuma
toimintatulot=rahatulot	709 000,00	801 307,38
toimintamenot=rahamenot+sisäiset menot	-1 642 365,00	-1 687 244,18
toimintakate	-933 365,00	-885 936,80
poistot	0,00	0,00
sisämyynti	151 800,00	158 115,08
yli/alijäämä	-781 565,00	-727 821,72

Nettobudjettiyksikön neton saavuttaminen sallii ulkopuolisen tulorahoituksen ylityksen sekä vastaavan suuruisen rahamenojen lisäyksen ilman valtuuston käsittelyä.

Kustannuspaikka 431030

5. Kirjallinen selonteko listatuista kokonaisuuksista

5.1. Olennaiset muutokset lautakunnan tuloperusteissa ja tehtävissä vuonna 2024

Vapaa-aikalautakunnan tuloperusteissa ja tehtävissä ei ole olennaisia muutoksia toimintavuonna 2024.

5.2. Tiivistelmä merkittävistä poikkeamista tilinpäätösvouden 2024 kaupunginvaltuustossa hyväksytyyn talousarvioon (TAM2024) verrattuna

Tulot:

Tuloja kertyi talousarvioita enemmän 108 429 € (9,0 %). Uintikeskus Ulpukan pääsymaksutuotot olivat 89 133 € (+13,5 %) talousarviota isommat.

Menot

Kasvunhallintaohjelman myötä talouden toteutuma oli reilusti talousarviota pienempi, toteutuma oli 342 028 € (7,5 %) pienempi kuin talousarvio. Henkilöstömenoja toteutui 81 %:sesti, kunnossapito menot 67 299 € (+205,2 %) aiheutti palveluostojen ylityksen, toisaalta materiaalimenoja oli alle talousarvion 39 945 € (-7,8 %).

5.3. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä lautakunnan toiminnan ja talouden näkökulmasta

Valtion liikuntapaikkarakentamisen avustuksen kokonaisuus sekä liikuntapaikkarakentamisen rahoituksen kohdentuminen tulevaisuudessa ovat avoimina.

Etsivässä nuorisotyössä ja työpajatoiminnassa on kyse merkittävästä yhteiskunnallisesta palvelusta. Huomattava osa näihin nuorille vapaaehtoiisiin palveluihin tulevista nuorista on työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia. Etsivän nuorisotyön rahoitus on viimeiset vuodet pysynyt hieman vakaampana, mutta nuorten työpajatoiminnan rahoitukseen on vaikuttanut Aluehallintovirastojen uudet linjaukset avustustoimintaan kelpoisten nuorten osalta.

6. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnasta

Lautakuntatasolla seurataan talousarvion ja tavoitteiden toteutumista kuukausittain Menojen ja tulojen hyväksymisjärjestelyt ovat toimivat. Asiantarkastajat, hyväksyjät ja varahyväksyjät on määritelty. Yksiköiden johtajat hyväksyvät menot ja tulot.

6.1. Johtamistapa ja organisaatiokulttuuri

Sivistysjohtajan ja muiden tilivelvollisten sekä esimiesten tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta palvelualueellaan ja raportoida niistä hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuuden valvonnasta vastuussa olevalle toimielimelle. Hallintosäännössä määritellyt vastuut johtamisen ja toiminnan kannalta ovat selkeitä. Tehtäväkuvat toimialalla on pääosin päivitetty ja vielä päivittämättömien tehtäväkuvien päivitys on käynnissä. Henkilöstön perehdytyksestä ja varahenkilöjärjestelystä vastaa kukin palvelualue osaltaan palvelualuejohtajan johdolla.

Liikunta- ja nuorisopalveluiden osalta toimenkuvat sekä esihenkilöiden varahenkilöt nimetty. Koko henkilöstön yhteiset palaverit toteutettiin kerran kuukaudessa hybriditoteutuksena sekä liikuntapalveluiden ja nuorisopalveluiden omat palaverit pidettiin viikoittain/joka toinen viikko. Koko työyhteisön yhteisiä kehittämispäiviä toteutettiin kaksi.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa on päivitetty varahenkilöt. Koko henkilöstön yhteisiä palavereita pidetään noin kerran kuukaudessa, tarpeen mukaan useammin. Kirjaston tiiminvetäjät kokoontuvat joka toinen viikko ja tiimit pitävät omia palavereitaan säännöllisesti. Kirjastossa toteutettiin yksi yhteinen opintomatka- ja kehittämispäivä sekä tiimien ja museon omia kehittämispäiviä.

6.2. Kokonaisvaltainen riskienhallinta

Lautakunta vastaa toimialan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta ja raportoi keskeiset johtopäätökset kaupunginhallitukselle. Talouden toteumat ja tiedot toiminnan toteutumisesta ja muutoksista toiminnassa tuodaan säännöllisesti sivistys- ja vapaa-aikalautakuntaan käsiteltäviksi. Toiminnan suunnittelu on pitkäjänteistä ja ajantasaiseen tietoon perustuvaa. Talouden seuranta on jatkuvaa, samoin henkilöstön työhyvinvoinnin seuranta. Yksiköillä on ajantasaiset kriisi- ja turvallisuussuunnitelmat, jotka on päivitetty. Poikkeusoloihin varautumista on harjoiteltu. Käytössä on toimiva väkivaltatilanteiden, onnettomuuksien ja läheltä piti –tilanteiden ilmoitusjärjestelmä työsuojeluun. Henkilöstölle on järjestetty ensiapu- ja alkusammutuskoulutusta.

Riskien tunnistamista ja arviointia on tehty tapahtumissa. Tilojen pelastussuunnitelmat päivitettiin sekä turvakävely toteutettiin kaupungintalon tiloissa. Nuorisopalveluiden tiloihin tehtiin AVIn työsuojelutarkastus. Vartiointipalvelua jatkettiin työntekijöiden työturvallisuuden varmistamiseksi uintikeskus Ulpukassa sekä nuorisokeskus Nopassa valittujen päivien osalta.

Kirjastotalossa on käytössä päivittäinen vartiointipalvelu, omatoimialueella myös elektroninen hälytysjärjestelmä. Kirjastotalossa on järjestetty säännölliset turvakävelyt. Henkilöstöä on osallistunut ensiapukoulutuksiin.

6.3. Johdon ja esimiesten valvontatoimenpiteet

Lautakuntatasolla seurataan talousarvion ja tavoitteiden toteutumista kuukausittain kirjanpito-ohjelman raporteilla. Johtoryhmän tasolla talousarvion toteutumista seurataan toistuvasti.

Palvelutarvetta ja henkilöstörakennetta ja sen muutostarpeita tarkastellaan johtoryhmätasolla ja palvelualueittain säännöllisesti. Kehityskeskustelut käydään vuosittain henkilöstön kanssa. Työhyvinvointikartoituksia tehdään työyksiköissä säännöllisesti. Toimipaikoilla on toteutettu

riskienkartoitukset ja tehty tarvittavat toimenpiteet työterveyden ja AVI:n tarkastusten täydennyspyyntöjen toimeksiantoina.

6.4. Seuranta ja arviointi

Toimialajohtaja ja talouspäällikkö huolehtivat toimintatulojen ja –menojen kertymisen ja kehityksen seurannasta, sekä palvelualuejohtajat valvovat omia yksikköjään. Toiminnan riskien seurantaan osallistuvat kaikki yksiköissä työskentelevät palvelualuejohtajien johdolla. Talousarvion toteutumista seurataan säännöllisesti niin johtoryhmässä kuin lautakunnassa.

Palvelualuejohtajat hyväksyvät menot ja tulot, laskujen hyväksyjistä on tehty sivistysjohtajan päätös, hyväksymisjärjestelyt ovat toimivat.

Kirjaston, Raision museo Harkon, Ulpukan ja liikuntahallin kassat tarkastetaan vuosittain, tarkastukset on suoritettu tilivuoden aikana.

6.5. Raportointi ja viestintä

Lautakuntien raportoinnissa seurataan valtuuston laatimaa talousarvion ohjeistusta. Palvelualuejohtajat, sivistysjohtaja ja talouspäällikkö vastaavat viestinnästä ja raportoinnista sovituin käytäntein niin talouden kuin toiminnan osalta. Sivistys- ja vapaa-aikatoimialan johtoryhmä kokoontuu säännöllisesti. Henkilöstö ja tiimipalavereja järjestetään säännöllisesti. Johtoryhmässä on mukana henkilöstön edustus.

Vuoden aikana julkaistiin kaksi liikunta- ja nuorisopalveluiden toiminnan kokoavaa julkaisua, joita jaettiin asukkaille eri kanavien kautta. Liikuntapalveluiden ja nuorisopalveluiden kehittämispäivissä arviointiin toimintasuunnitelman toteutumista puolen vuoden aikajänteellä sekä tarvittavia toimenpiteitä toimintavuoden onnistumisen varmistamiseksi.

Kirjastossa ja kulttuuripalveluissa seurataan säännöllisesti talousarvio-ohjeistusta. Kirjaston viestintätiimi kokoontuu säännöllisesti ja se hoitaa kaikki kirjaston tapahtumiin liittyvän viestinnän itsenäisesti eri kanavissa. Museo ja muu kulttuuritoiminta viestivät palveluista ja tapahtumista tarpeen mukaan.

7. Riskienhallinta-arvio vuodelta 2024

Riski	Riskin kuvaus ¹	(T) ²	(S) ³	Riski-luku (T*S)	Toimenpiteet ⁴	Toteuma 2024 ja arvio tulevasta
Omaisuu den tuhoutuminen tai sen arvon menetys	Materiaalin, aineiston tai kaluston tuhoutuminen tai häviäminen.	1	2	2	Vakuuttaminen, valvonta.	Ei tapahtumia. Tilanne ennallaan ja jatkuu samanlaisena.
Vahingon aiheuttaminen omaisuudelle, henkilöille tai toiminnalle	Asiakkaalle aiheutetut vahingot	1	2	2	Vakuuttaminen, valvonta, henkilöstön riittävä osaaminen, turvallisuussuunnitelmat tilannekohtaisesti.	Ei tapahtumia. Tilanne ennallaan ja jatkuu samanlaisena.
Palvelutuotannon keskeyttämiseen tai vajaaseen toimintaan liittyvät riskit.	Kirjaston, Uintikeskus Ulpukan, Jäähallin tai Kerttulan liikuntahallin toiminnan keskeytyminen.	1	2	2	Säännöllinen huolto, henkilöstön ammattitaito, valvonta.	Ei tapahtumia. Tilanne ennallaan ja jatkuu samanlaisena.
Teknologiaan ja tietohallintoon liittyvät riskit	Järjestelmien toimimattomuus lopettaa palvelujen tarjoamisen.	1	2	2	Ajantasaiset, päivitettyt järjestelmät ja tietomurtojen esto.	Ei tapahtumia. Tilanne ennallaan ja jatkuu samanlaisena.
Henkilöstöön liittyvät riskit	Avainhenkilö-, työtapatu rmariski tai henkisen kuormittumisen riski.	3	2	6	Varahenkilöjärjestelmä, työsuojelu, ennaltaehkäisevä työterveydenhuolto ja työnohjaus.	Ei tapahtumia. Tilanne ennallaan ja jatkuu samanlaisena.
Energiakriisi	Sähkökatko	2	2	4	Ei voida itse vaikuttaa	Ei tapahtumia. Tilanne ennallaan ja jatkuu samanlaisena.

8. Investoinnit

Vapaa-aikalautakunta	TA2024	TP2024	Erotus	Toteutuma-%
Lumitykki	23 000,00 €	24 700,00 €	1 700,00 €	107,4
Kävijäseuranta-anturit liik.p.	10 000,00 €	8 813,80 €	-1 186,20 €	88,1
Sähk. ajanottolaite Ulpukkaan	52 000,00 €	54 659,29 €	2 659,29 €	105,1
Lähiliikuntaolosuhteiden keh.	110 000,00 €	91 104,10 €	-18 895,40 €	82,8
Pyöräpysäköinti liikuntapaikat	13 000,00 €	14 766,50 €	1 766,50 €	113,6
Retkeilyreittien kehittäminen	10 000,00 €	16 704,17 €	6 704,17 €	167,00
Ulkokenttien valojen vaihto	45 000,00 €	51 747,00 €	6 747,00 €	115,0
Fräsilän navetan kalustaminen	25 000,00 €	24 722,01 €	-277,99 €	98,9
Kirjaston digit. opastusjärj.	26 000,00 €	21 066,46 €	-4 933,54 €	81,0
Yhteensä	314 000,00	308 283,33 €	-5 716,67 €	98,2